

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

ČERVEN / ČERVENEC 2007

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2007

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK přes 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda CDK
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	výkonný ředitel CDK

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již osmnáctým rokem
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza a monitoring EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejrůznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED po rozšíření EU, EPP-ED a liberalizace světového obchodu, EU a její východní sousedé*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkajících se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK realizuje zahraniční projekty, v jejichž rámci se snaží podporovat procesy demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Pro tyto projekty hledá finanční podporu jak u zahraničních, tak i u domácích organizací a institucí.

- v letech 2004–2005 se uskutečnil projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“ zaměřený na podporu demokratizačních procesů v Iráku
- v roce 2006 proběhl projekt „Jak končí starý režim a začíná nový; čeho se vyvarovat a co podpořit?“ zaměřený na podporu demokratizace na Ukrajině

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborný pracovník
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytik
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytik-asistent

Kontakt

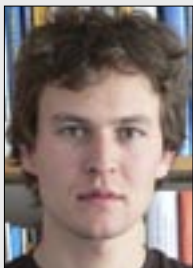
Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společné zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Bc. Iveta Frízlová

V CDK působí jako analytik-asistent. Vystudovala bakalářský program anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na Fakultě sociálních studií MU v současnosti studuje bakalářský program politologie a mezinárodní vztahy a navazující magisterský program evropská studia.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

OBSAH

Executive summary	6	2.2 Justice a vnitro	20
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	11	Plnění Haagského programu a boj proti terorismu	20
1.1 Evropský parlament	11	2.3 Portugalské předsednictví – priority	22
Problematika vlastnického unbundlingu	11	2.4 Vnější vztahy a rozšiřování EU	23
Třetí železniční balík	11	Summit EU-Brazílie	23
Přenositelnost práv na doplňkovou penzi	12	Turecko	24
1.2 Rada	13	2.5 Zemědělství	24
Směrnice o odpadech	13	Nové dotační tituly v programu rozvoje venkova	24
1.3 Komise	13	Reforma cukerního pořádku – další návrhy	26
Sdělení o konceptu flexicurity	13	změn: návrh Komise vs. návrh ČR	27
Sdělení o snížených sazbách DPH	14	Reforma trhu s vínem	27
II. Aktuální problémy	16	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	29
2.1 Evropská rada – průběh a závěry	16	IV. Slovníček	30
Reformní smlouva a mandát pro Mezivládní konferenci	16	V. Schémata rozhodovacích procedur	32
Další závěry Evropské rady	19	Schéma konzultační procedury	32
		Schéma procedury spolupráce	33
		Schéma spolurozhodovací procedury	34
		Schéma rozpočtové procedury	35

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Problematika vlastnického unbundlingu

- Výbor EP pro energetiku 18. června poměrem 29:11 (při 2 abstencích) odsouhlasil zprávu Aleja Vidal-Quadrase týkající se vnitřního trhu s plynem a elektřinou.

Obsah

- Poslanci se ve zprávě Aleja Vidal-Quadrase postavili za tzv. vlastnický unbundling, tedy úplné oddělení produkce energií od jejich distribuce.

Sporné body

- Hlasování výboru bylo důležité tím, že zainteresovaným aktérům (tedy především energetickým společnostem) vyslalo zcela opačný signál než před časem (na začátku června) Rada. Byť EP příznává, že prostý unbundling není sám o sobě při postupné liberalizaci trhů s energiemi dostatečným a spolehlivým řešením, jeho zavedení coby principu podpořil.

Další vývoj

- 10. července o zprávě hlasovalo plénum EP a pouze potvrdilo dohodu z výboru. Komise hodlá konkrétní legislativní návrh předložit v září nebo říjnu 2007.

Třetí železniční balík

- EP a Rada se 19. června dohodli na základních parametrech tzv. třetího železničního balíku, souboru tří norem, jejichž přijímání je nyní, více než tři roky poté, co byly předloženy původní návrhy, předmětem tzv. dohodovacího řízení.

Obsah návrhů a sporné body

- Jako nejproblematičtější se ukázal být text týkající se extenzivních práv cestujících po železnici (odpovědnost přepravců za zavazadla, kompenzace za zpoždění ap.). Zatímco Rada požadovala s ohledem na nákladnost jejich zajištění pouze aplikaci v případě mezinárodních linek, EP bez přihlídnutí k této skutečnosti požadoval aplikaci plošnou (tedy i na národní linky).

Další vývoj a reakce aktérů

- Coreper dosažený kompromis formálně přijal 20. června. V následujícím období (po prázdninách) se očekává jeho schválení i v plénu EP a Rady.
- Pokud jde o ČR, lze kvitovat, že ve většině případech, které železniční balík pokrývá, existuje možnost uplatnit na národní úrovni určitou formu přechodného období.

Přenositelnost práv na doplňkovou penzi

- EP 20. června schválil návrh směrnice týkající se doplňkových důchodových práv pracovníků migrujících v rámci EU.

Obsah návrhu

- V souladu s očekáváními (viz předcházející monitoringy) nedošlo k zakotvení principu automatické přenositelnosti práv na doplňkovou penzi; pouze by měly být garantovány určité minimální standardy v této oblasti, navíc s tím omezením, že daná směrnice se nikterak nedotkne standardních důchodových systémů, jejichž řízení na úrovni EU je předmětem nařízení o koordinaci sociálního zabezpečení.
- Pokud jde o automatickou přenositelnost, počítá se s jejím zaváděním postupně: pouze nově zřizovaná doplňková důchodová schémata by měla být s daným mechanismem plně v souladu.

Sporné body a reakce aktérů

- UEAPME a BusinessEurope se poněkud překvapivě vyjádřily ve smyslu posílení „harmonizačních“ tendencí v dané oblasti. Přístup, jenž v současnosti zastává EP, totiž z jejich hlediska (tedy z hlediska zaměstnavatelů, již budou v konečném důsledku připravovanou směrnicí fakticky zasaženi nejvíce) vytváří mnohem větší administrativní zátěž, než by tomu bylo v případě automatické přenositelnosti práv na doplňkovou penzi.
- Rada je v tomto ohledu ještě radikálnější: s navrhovanou normou jako celkem nesouhlasí a doposud se jí formálně ani nezabývala.

Další vývoj

- V následujícím období se očekává, jaký postoj zaujme Rada, resp. jednotlivé členské státy.

1.2 Rada

Směrnice o odpadech

- Rada ministrů životního prostředí 28. června jednala o problematice tzv. směrnice o odpadech, která by měla novelizovat stávající rámcovou směrnici 75/442. Nakonec dospěla k jednomyslnému stanovisku.

Obsah návrhu a sporné body

- Předmětem revize je především klasifikace odpadů pro jejich další využití. Výhrady k návrhu předložila nejen ČR, ale i Rakousko, Dánsko, Slovensko a Itálie.
- Výsledkem jednání Rady je uznání principu soběstačnosti, resp. práva odmítnout dovoz odpadu z jiné země v případě, že by tím mělo být ohroženo zpracování odpadu z tuzemska (což už je možné nyní na základě nařízení 1013/2006). Pokud jde o spalování, bude o něm rozhodováno na ad hoc bázi (v souladu s podmínkami v jednotlivých státech), nikoliv plošně.
- Mezi EP a Radou existují po schválení společného postoje Rady i nadále četné rozpory.
- Pokud jde o další aktéry, většina z nich výsledek jednání Rady přivítala s tím, že taková podoba finální normy by pro ně znamenala menší finanční zátěž, než navrhoval EP.

Další vývoj

- Druhé čtení v EP bude zahájeno pravděpodobně na přelomu let 2007 a 2008.

1.3 Komise

Sdělení o konceptu flexicurity

- Komise 27. června zveřejnila dlouho očekávané sdělení o konceptu flexicurity, v jehož pojetí lze údajně (v některých případech) úspěšně propojit vysokou úroveň sociální ochrany (security) a flexibilního pracovního trhu (flexibility).

Obsah

- Dokument je charakteristický především svou vágností a nezávazností. Z většiny pasáží je patrné, že autoři nehodlali nabízet EU a jednotlivým členským státům konkrétní řešení. Šlo jim spíše o pojmenování „společných výzev“.

Reakce aktérů

- Sdělení nepřivítal prakticky žádný ze zainteresovaných aktérů – byť z různých důvodů. Zatímco

odborní koncept flexicurity kritizují proto, že jim odebírá na jistotách, které pro sebe po EU požadují, zaměstnavatelé jej naopak viní z toho, že ve svém důsledku vede k dalším komplikacím na trhu práce.

Sporné body

- Ve skutečnosti je koncept flexicurity pouze pokusem o „třetí cestu“ mezi požadavky odborů a zaměstnavatelů – se všemi důsledky, které z toho plynou.

Další vývoj

- Sdělením o konceptu flexicurity se hodlá v průběhu následujícího půlroku zabývat portugalské předsednictví.

Sdělení o snížených sazbách DPH

- Komise 4. července zveřejnila sdělení týkající se problematiky DPH a jejich snížených sazeb.

Obsah

- Jeho hlavním závěrem je, že snížené sazby nemají vždy relevantní ekonomický důvod k existenci a v ideálním případě by měla existovat jediná sazba DPH.
- Podle Copenhagen Economics nelze jednoznačně verifikovat premisu, že snížené sazby automaticky přispívají k vyšší zaměstnanosti a sociálnímu smíru.

Sporné body

- Reforma existujícího systému výjimek musí být podle Komise řízena „jasnou logikou“ a principy „fiskální koherence“. Z praktického hlediska to mj. znamená, že reforma by měla respektovat závazky Unie např. v oblasti boje proti globálnímu oteplování, což by ve výsledku mohlo vést k definitivnímu ukončení možnosti výjimek nižších sazeb DPH na dodávky tepla a elektřiny.

Další vývoj

- Komise předpokládá ukončení debaty o snížených sazbách DPH v roce 2010, kdy vyprší většina dočasných výjimek, které se v současnosti k sazbám DPH váží.
- Současně by do konce roku 2010 měly být prodlouženy i výjimky ze základních sazeb DPH pro nové členské státy, jež by jinak vypršely již v roce 2008 (a založily by mezi starými a novými členy novou faktickou disproporcii; v ČR se to týká např. bydlení).

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Evropská rada – průběh a závěry

Reformní smlouva a mandát pro Mezivládní konferenci

- Ve dnech 21. – 22. června se v Bruselu uskutečnil summit Evropské rady, jehož klíčovým úkolem bylo nejen zhodnocení a prezentace závěrů půlročního německého předsednictví, ale především dosažení klíčových rozhodnutí v oblasti chystané reformy primárního práva a ukončení tzv. „ústavní“ krize EU v souvislosti s její institucionální reformou.
- Představitelé členských států se po dlouhých jednáních shodli na vytvoření nové podoby tzv. Reformní smlouvy, která zakončí období reflexe, které odstartovala neúspěšná referenda ve Francii a Nizozemí v roce 2005. Základem dalšího vyjednávání bude mandát k zahájení Mezivládní konference na konci července, z něhož budou vycházet také další změny provedené v návrhu smlouvy. Reformní smlouva bude přijata do konce roku 2007 a ratifikována členskými státy do poloviny roku 2009, tedy před volbami do EP.
- Podrobná analýza mandátu pro IGC a postojů jednotlivých aktérů – viz dále

Další závěry Evropské rady

- Německé předsednictví na summitu využilo příležitosti shrnout svoji půlroční aktivitu v oblastech, na něž kladlo důraz, výstupy obsahovaly také výhled do budoucnosti následujícího půl roku, kdy předsednictví v Radě přebírá Portugalsko. Jedná se především o oblasti justice a vnitra, otázky ekonomiky, sociální oblasti, ochrany životního prostředí a vnějších vztahů EU.

Justice a vnitra

- Zde byla zdůrazněna především oblast vytváření společné migrační politiky, včetně jejího externího rozměru (posilování smluvních vztahů s třetími zeměmi, které se týkají readmise, přijímání a navracení migrantů apod., především se státy Afriky a Středomoří, což by mělo náležet i k dílčím prioritám nadcházejícího portugalského předsednictví). Evropská rada se zde přitom odvolávala na závěry zasedání Rady ministrů pro oblast justice a vnitra prezentované 18. června.

Vnější vztahy EU – politika sousedství, střední Asie a další priority

- Konkrétnějším výstupem Evropské rady je přijetí strategie partnerství pro země oblasti střední

Asie, která se má týkat otázek lidských práv, demokracie, spolupráce v oblasti vzdělávání, ale pochopitelně také zahraničního obchodu, energetiky a problémů migrace.

- V souvislosti s iniciací tzv. Heiligendammského procesu na summitu G-8 v Berlíně Evropská rada konstatovala také potřebu posílení politického dialogu s Brazílií, Čínou, Indií, Mexikem a JAR, tedy státy, s nimiž se EU tradičně střetává na platformě jednání o vnějších obchodních vztazích (WTO), ale řeší s nimi také specifické bilaterální otázky (Čína), případně chce v některých oblastech podporovat rozvoj nových vztahů (posílení dialogu s Afrikou jako jedna z priorit portugalského předsednictví).

2.2 Justice a vnitra

Plnění Haagského programu a boj proti terorismu

- Komisař Frattini využil období předcházející letní přestávce v práci institucí EU k „bilančnímu“ vystoupení v rámci tiskové konference 3. července. Na ní zhodnotil pokrok v plnění Haagského programu od roku 2005, kdy vstoupil v platnost, s výhledem do roku 2010, kdy by měl být připraven nový legislativní program v oblasti justice a vnitra.

Plnění Haagského programu a význam eurozatykače

- Frattini v této souvislosti vyzdvihl význam některých již platných, avšak sporných norem, které vyvolaly v některých členských státech ústavní žaloby a spory o jejich soulad s ústavním právem dotčených států. Jedná se především o evropský zatykač, Frattini v této souvislosti kritizoval jeho implementaci (jež má mít klíčový význam pro další prohlubování spolupráce v oblasti justice a vnitra) v některých členských státech, kde se zatykači dostalo kontroverzního přijetí, včetně ČR.

Balíček legislativních opatření pro boj proti terorismu

- Pokud jde o bezprostřední vývoj, který je v souladu s již platným Haagským programem, na podzim 2007 se očekává publikace balíčku legislativních návrhů v oblasti posílení boje proti terorismu. Součástí opatření, která se mají týkat protiteroristického boje a jejichž zveřejnění ze strany Komise se očekává v říjnu 2007, by mělo být např. vedle trestního postihu pro ty, kdo umísťují na internet návody na výrobu výbušnin, i zavedení systému pro sběr, shromažďování a sdílení osobních dat týkajících se pasažérů aerolinek cestujících z EU a do členských států Unie.

2.3 Portugalské předsednictví – priority

- Jako tradičně na počátku půlročního předsednictví prezentovali i zástupci nadcházejícího předsednictví portugalského v rámci plenárního zasedání EP priority své země. Stalo se tak 11. července.
- Portugalské předsednictví by pravděpodobně mělo přinést některé zajímavé body v oblasti vnějších vztahů EU (důraz na jižní dimenzi Evropské politiky sousedství; Afrika a Latinská Amerika jako významné priority vnějších vztahů)

Portugalsko a reforma smluvního systému EU

- Do období portugalského předsednictví spadá samozřejmě také připravovaná mezivládní konference mající dokončit práci na revizi primárního práva. Zde se očekává od Portugalska především role negociátora s ohledem na skutečnost, že během konference by se ještě mohly střetnout odlišné pozice jednotlivých národních delegací na některých tématech.

Hospodářská a měnová unie a budoucnost eurozóny

- V oblasti hospodářské a měnové unie zástupci portugalské exekutivy většinou reflektují, že se budou potýkat s úkolem zvýšit disciplínu členských zemí eurozóny, pokud jde o plnění stabilizačních kritérií a programů klíčových členských zemí eurozóny.
- Problémy vyvolávají především plány nového francouzského prezidenta Sarkozyho a jeho autonomní představy o ekonomických reformách, jež by měly ozdravit hluboké strukturální potíže francouzské ekonomiky i sociální oblasti, nejsou však v souladu s berlínským prohlášením, jež podepsaly členské státy eurozóny a v němž se zavázaly uvést do souladu s podmínkami Paktu stability a růstu především své veřejné finance, a to do roku 2010. Plán reforem Sarkozyho vlády nepočítá se snížením dluhu veřejných financí podle berlínského harmonogramu a posouvá hranici pro dosažení fiskální rovnováhy pro Francii až do roku 2012.

2.4 Vnější vztahy a rozšiřování EU

Summit EU-Brazílie

- Historicky první summit Evropské unie a Brazílie se uskutečnil 4. července 2007 v Lisabonu a odstartoval tak zcela novou spolupráci s touto jihoamerickou zemí.

- Posilování strategického partnerství, které iniciovala Komise 30 května 2007, zařadí Brazílii mezi partnery EU (kterými jsou také Rusko, Kanada, USA, Japonsko, Čína nebo Indie) a povede ke zlepšení jak bilaterálních vztahů, tak spolupráce s celým jihoamerickým regionem. Summit si kladl za cíl prohloubit spolupráci EU právě s Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay).

Obsah a hodnocení summitu

- Na summitu se diskutovalo o liberalizaci světového trhu a jednání z Doha, které USA a nové ekonomiky včetně Brazílie přerušily. Evropská komise iniciovala vytvoření Stálého dialogu k energetické politice mezi EK a Brazílií, který povede k výměně informací a spolupráci v oblasti obnovitelných zdrojů, zejména biopaliv, k zefektivnění využívání energie a podpoře technologií s nízkou produkcí emisí.
- Vedle globálních otázek se projednávaly také ekonomické vztahy, a to u Kulatého stolu obchodníků EU-Brazílie, vzhledem k faktu, že v Jižní Americe je pro Unii nejdůležitější právě brazilský trh.

Turecko

Francouzský postoj k „turecké otázce“

- Evropská unie otevřela nové dvě z 35 vyjednávacích kapitol v přístupových jednáních s Tureckem, a to v oblasti statistické a finanční kontroly. Kapitola věda a výzkum byla již uzavřena a jednání probíhají i v kapitole průmyslová a podnikatelská politika. Francie v současnosti vystoupila proti zahájení jednání v oblasti ekonomické a monetární politiky.

Postoj Komise

- Evropská komise je optimističtější a věří, že členské státy potřebují čas k tomu, aby došly v této otázce ke shodě. Francie obrat ve své politice nepředpokládá. Komise také varovala Francii před možnými důsledky otevření debaty o tureckém členství, jelikož současně portugalské předsednictví nemá toto téma mezi svými prioritami.

Turecká pozice

- Turecko chce pokračovat v reformách a implementaci evropského práva, aby bylo připraveno stát se členem Unie nehledě na současný postoj některých zemí. Postoj turecké veřejnosti je ale značně skeptický a nahrává nacionalistickým skupinám v zemi, které tvrdí, že žádné kroky turecké vlády nepovedou k začlenění jejich země do Unie. Důležitý bude také výsledek parlamentních voleb, které se uskuteční 22. července.

2.5 Zemědělství

Nové dotační tituly v programu rozvoje venkova

Nově vyhlášené dotační tituly

- Od 9. července (konkrétně od 7.30 h) odstartoval příjem žádostí o nové dotační tituly v osách I a III, kde ještě probíhalo na jaře jednání s Komisí o technických detailech
- Žádosti je možné podávat do pátku 27. července do 13.00 hodin (u opatření I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců přitom jen do pátku 20. července do 13.00 hodin). Žádosti jsou přijímány na sedmi regionálních odborech Státního zemědělského intervenčního fondu.

Obsah dotačních titulů

- V Ose I. (osa investic do zemědělství a podpora konkurenceschopnosti, která zaujímá 22,39% z celkové alokace prostředků EAFRD) je možnost žádat o dotaci v rámci opatření Modernizace zemědělských podniků (investice do budov, staveb a technologií pro živočišnou i rostlinnou výrobu).
- Dále jde o nové opatření nazvané Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství. Novým opatřením je také Zahájení činnosti mladých zemědělců, pro které je alokován na 7 let celkový objem finanční podpory cca 231 mil. Kč.
- V Ose III. (kvalita a diverzifikace hospodářství venkova, která má podporovat i dosažení energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR, jenž se týká povinného podílu 8% výroby energie z obnovitelných zdrojů), v jejímž rámci je přiděleno 13,16 mld. Kč na období 2007–2013 (v průměru se má rozdělovat 1,9 mld. Kč ročně) jsou vyhlášeny dotační tituly v opatření Diverzifikace činností nezemědělské povahy. To umožňuje žádat o dotaci např. na výstavbu a modernizaci bioplynové stanice (zde je celkový objem finanční podpory cca 356 mil. Kč), kotelen na biomasu (celkový objem podpory cca 46 mil. Kč) či zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv druhé generace (celkový objem podpory cca 57 mil. Kč).

Reforma cukerního pořádku – další návrhy změn: návrh Komise vs. návrh ČR

- České ministerstvo zemědělství vyjádřilo v červnu v oficiálním prohlášení nesouhlas s dalšími návrhy na modifikaci stávajícího platného nařízení ohledně reformy trhu s cukrem a zároveň prezentovalo vlastní návrh změn v tomto odvětví.

Legislativní a politické pozadí

- Komise návrh nového nařízení představila v květnu pod vlivem skutečnosti, že stávající reforma, jež je v platnosti od 1. července 2006 a na jejímž základě se počítá s omezováním výroby cukru v EU prostřednictvím podpor z Restrukturalizačního fondu, nepřinesla podle dosavadních hodnocení útlum produkce v rámci celé EU v takovém rozsahu, v jakém bylo předpokládáno.

Obsah navrhovaných změn

- Komise se v novém návrhu snaží prosadit další plošné krácení cukerné kvóty, což považuje za vhodné řešení takové situace.
- ČR proti takovému řešení protestuje a snaží se přesvědčit Komisi, že by se mělo toto další krácení kvóty dotknout více pouze těch států, které v rámci „dobrovolné“ restrukturalizace k omezení výroby prakticky ještě nepřistoupily, a naopak by se nemělo již citelněji dotknout těch, jež už v rámci restrukturalizace o podstatnou část cukerné produkce přišly (ČR, Slovensko, Maďarsko, ze starších členů např. Finsko).
- ČR v tomto směru předložila vlastní návrh.

Reforma trhu s vínem

- Komisařka Boelová podle plánu v červenci zveřejnila nový, přepracovaný návrh reformy citlivého sektoru vnitřního trhu s vínem.

Obsah nového návrhu

- Nový návrh, který 4. července přijalo kolegium komisařů, nadále především počítá s postupným úplným zrušením finanční podpory nákladné technické destilace přebytků vína
- Komisařka dále trvá na postupném odstranění systému práv na výsadbu po roce 2013.
- Plán na vyklučování 200 000 ha vinic během 5 let (původně bylo plánováno 400 000 ha) by měl být dobrovolný a nemělo by tímto způsobem být zničeno více než 10% vinné výsadby na členský stát.
- Naopak v novém návrhu zůstala snaha o úplné odstranění doslazování vína řepným cukrem v rámci enologických výrobních postupů a jeho nahrazení dražším vinným moštem.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Problematika vlastnického unbundlingu

Výbor EP pro energetiku 18. června poměrem 29:11 (při 2 abstencích) odsouhlasil zprávu Aleja Vidal-Quadrase týkající se vnitřního trhu s plynem a elektřinou.

Pozadí

Navzdory faktu, že od 1. července 2007 byly energetické trhy v EU rámcově liberalizovány, situace je z mnoha důvodů komplikovanější a fakticky jde pouze o liberalizaci nominální. Právě tato skutečnost stojí v pozadí aktivit EP (a potažmo Komise), jejichž cílem je připravit nástroje, které napomohou liberalizaci realizovat prakticky. Navrhovaná opatření jsou však kontroverzní.

Obsah

Poslanci se ve zprávě Aleja Vidal-Quadrase postavili za tzv. vlastnický unbundling, tedy úplné oddělení produkce energií od jejich distribuce. V případě, že by z jakýchkoli důvodů nebyl daný záměr realizován, měl by v rámci EU fungovat alespoň tzv. nezávislý systémový operátor coby prvek zajišťující alespoň „minimální úroveň unbundlingu“.

Sporné body

Hlasování výboru bylo důležité tím, že zainteresovaným aktérům (tedy především energetickým společnostem) vyslalo zcela opačný signál než před časem (na začátku června) Rada. Byť EP přiznává, že prostý unbundling není sám o sobě při postupné liberalizaci trhů s energiemi dostatečným a spolehlivým řešením, jeho zavedení coby principu podpořil.

Problémem – krom „polovičatosti“ daného řešení – je především to, že nepřipustně zasahuje do vlastnických práv, a to v citlivé oblasti energetiky, nenabízí celkovou a promyšlenou koncepci (pouze dílčí krok) a fakticky ignoruje skutečnost, že největší překážkou vzniku skutečného vnitřního trhu s energiemi není otázka vlastnictví, ale zejména existence víceméně oddělených národních trhů v této oblasti, čemuž unbundling čelit nedokáže (popř. jen velmi

málo; neexistuje záruka, že unbundling automaticky povede k propojení energetických sítí).

To je ostatně i názor, jenž v rámci Rady prezentovala ČR a který podporuje i ČEZ. Právě tato společnost ke zmíněným argumentům dodává, že unbundling pouze sníží úspory z rozsahu a nijak nevyřeší fakt, že v Evropě pomalu, ale jistě vzrůstá energetický deficit (a to jak pokud jde o množství samotné energie, tak i z hlediska jejich zdrojů; důvodem je mj. snaha nevyužívat energii z jádra ap.). Navíc z právního hlediska by namísto unbundlingu podle ČEZu stačilo k získání srovnatelného efektu pouze efektivní vymáhání platných norem.

Další vývoj

10. července o zprávě hlasovalo plénum EP a pouze potvrdilo dohodu z výboru. Komise hodlá konkrétní legislativní návrh předložit v září nebo říjnu 2007.

Mezitím se osm států (Dánsko, Velká Británie, Španělsko, Nizozemsko, Belgie, Švédsko, Finsko a Rumunsko) postavilo za názor EP, tedy za unbundling, a to v kontrastu např. vůči ČR, Francii či Německu. Jejich motivací však byl a je především tlak na země, v nichž sídlí velcí výrobci energií (např. německý E.ON či francouzská EDF), nikoliv unbundling jako takový.

Třetí železniční balík

EP a Rada se 19. června dohodli na základních parametrech tzv. třetího železničního balíku, souboru tří norem, jejichž přijímání je nyní, více než tři roky poté, co byly předloženy původní návrhy, předmětem tzv. dohodovacího řízení.

Legislativní pozadí

O dané problematice v monitorinzích pravidelně informujeme, proto se na tomto místě omezíme pouze na nejdůležitější změny, které jednotlivé návrhy zaznamenaly.

Obsah návrhů a sporné body

Jako nejproblematičtější se ukázal být text týkající se extenzivních práv cestujících po železnici (odpovědnost přepravců za zavazadla, kompen-

zace za zpoždění ap.). Zatímco Rada požadovala s ohledem na nákladnost jejich zajištění pouze aplikaci v případě mezinárodních linek, EP bez přihlídnutí k této skutečnosti požadoval aplikaci plošnou (tedy i na národní linky).

Výsledné řešení sleduje linii EP, nicméně s možností trvale vyloučit z rámce normy městské, příměstské a regionální železniční linky a s možností na většinu z práv získat přechodné období s maximální délkou 15 let (ve formátu 3x5 let). Nařízení by mělo vstoupit v platnost dva roky po svém přijetí, tedy v průběhu roku 2009.

Pokud jde o certifikaci strojvedoucích a dalšího personálu, mělo by postupně dojít k rozšíření počtu osob, jichž by se měla daná procedura týkat (opět v souladu s názorem EP a s adekvátními finančními konsekvencemi), přičemž certifikace by měla být „dvouúrovňová“. První úroveň certifikace by měla být trvalá a přenositelná v rámci celé EU (např. jednou certifikovaný strojvedoucí by měl moci tutéž práci vykonávat všude v EU), druhá úroveň by pak měla být vázána na konkrétní železniční linky.

Rovněž by měla být vypracována zpráva o funkčnosti daného opatření (Evropskou železniční agenturou), což analogicky platí i o směrnici týkající se liberalizace mezinárodní železniční dopravy (novelizace směrnic 91/440 a 2001/14, jejímž hlavním přínosem má být liberalizace zmíněných linek nejpozději – při započítání všech potenciálních výjimek – 1. ledna 2012 a umožnění tzv. kabotáže – vnitrostátní přepravy cizozemskými dopravci – na těchto linkách). Obecně se očekává, že v důsledku vypracování těchto zpráv dojde i k předložení nových legislativních návrhů.

Další vývoj a reakce aktérů

Coreper dosažený kompromis formálně přijal 20. června. V následujícím období (po prázdninách) se očekává jeho schválení i v plénu EP a Rady.

Obecně po přijetí balíku nepřevládlo mezi zainteresovanými aktéry nadšení, ale spíše úleva z faktického ukončení dlouhého a komplikovaného legislativního procesu. Pragmatické stanovisko zaznělo i ze strany Společenství evropských železničních a infrastrukturních společností (CER).

Pokud jde o ČR, lze kvitovat, že ve většině případů, které železniční balík pokrývá, existuje možnost uplatnit na národní úrovni určitou formu přechodného období.

Okamžitá aplikace všech opatření by znamenala výrazné navýšení nákladů pro České dráhy (ale i další potenciální firmy) a další zpomalení restrukturalizačního procesu v dané společnosti.

Přenositelnost práv na doplňkovou penzi

EP 20. června schválil návrh směrnice týkající se doplňkových důchodových práv pracovníků migrujících v rámci EU.

Obsah návrhu

V souladu s očekáváními (viz předcházející monitoringy) nedošlo k zakotvení principu automatické přenositelnosti práv na doplňkovou penzi; pouze by měly být garantovány určité minimální standardy v této oblasti, navíc s tím omezením, že daná směrnice se nikterak nedotkne standardních důchodových systémů, jejichž řízení na úrovni EU je předmětem nařízení o koordinaci sociálního zabezpečení.

Jedním z minimálních standardů by mělo být stanovení pětileté lhůty, po níž by mělo být možné přenášet práva k doplňkovým důchodovým schémátům v rámci EU, přičemž na zaměstnance nad 25 let věku by se toto opatření (které není v jednotlivých členských státech pravidlem) vztahovalo automaticky. Rovněž by mělo být zajištěno, že pokud zaměstnanec s novým zaměstnáním nevstoupí do nového doplňkového důchodového schématu, měla by mu být jeho dosavadní práva zachována, přičemž by neměl být znevýhodněn oproti aktivním participantům doplňkových důchodových schémat. V praxi to znamená, že práva by např. měla být sladěna s inflačními tlaky ap. Rovněž by měla být zachována možnost vyplácet naspořenou částku, a tím fakticky zrušit trvání práv k doplňkovým důchodovým schémátům (realizace daného kroku by záležela na rozhodnutí jednotlivých členských států).

Pokud jde o automatickou přenositelnost, počítá se s jejím zaváděním postupně: pouze nově zřizovaná doplňková důchodová schémata by měla být s daným mechanismem plně v souladu.

Jinak řečeno, nemělo by dojít k retroaktivnímu opatření v této věci, ač Komise předpokládala opak (což ústy komisaře Špidly vyjádřila znovu krátce poté, co se EP otázkou doplňkových důchodových schémat zabýval).

Sporné body a reakce aktérů

UEAPME a BusinessEurope se poněkud překvapivě vyjádřily ve smyslu posílení „harmonizačních“ tendencí v dané oblasti. Přístup, jenž v současnosti zastává EP, totiž z jejich hlediska (tedy z hlediska zaměstnavatelů, již budou v konečném důsledku připravovanou směrnicí fakticky zasaženi nejvíce) vytváří mnohem větší administrativní zátěž, než by tomu bylo v případě automatické přenositelnosti práv na doplňkovou penzi.

Přístup EP připouští více výjimek a není v souladu s požadavkem na relativně jednoduché a snadno aplikovatelné normy.

Rada je v tomto ohledu ještě radikálnější: s navrhovanou normou jako celkem nesouhlasí a doposud se jí formálně ani nezabývala.

Důvodem je fakt, že doplňková důchodová schémata nejsou funkční ve všech státech EU a navíc se podmínky jejich poskytování velmi liší, což s sebou nese i zásadně odlišné potřeby jednotlivých členů EU. Například v případě ČR jsou doplňková důchodová schémata prozatím marginální, přestože do budoucna se s nimi počítá jako s jedním z pilířů zamýšlené důchodové reformy.

Další vývoj

V následujícím období se očekává, jaký postoj zaujme Rada, resp. jednotlivé členské státy.

Navzdory tendenci (především ze strany nových členských států) realizovat nástroje umožňující zajištění volného pohybu osob neexistuje (z popsaných důvodů) záruka, že bude dané opatření podpořeno.

1.2 RADA

Směrnice o odpadech

Rada ministrů životního prostředí 28. června jednala o problematice tzv. směrnice o odpadech, která by měla novelizovat stávající rámcovou směrnici 75/442. Nakonec dospěla k jednomyslnému stanovisku.

Obsah návrhu a sporné body

Předmětem revize je především klasifikace odpadů pro jejich další využití. Výhrady k návrhu předložila nejen ČR, ale i Rakousko, Dánsko, Slovensko a Itálie.

První čtyři země svůj postoj zdůvodnily tím, že navzdory jiným právním opatřením by směrnice fakticky znamenala možnost, aby jejich soused – Německo – vyvážel svůj odpad za hranice, z čímž už mají všechny své negativní zkušenosti. Itálie se proti návrhu postavila z důvodu vlastní podvybavenosti spalovnami. Francie pak argumentovala tím, že revize směrnice není na pořadu dne, a jižní země (např. Řecko, Španělsko, Malta, Kypr) tím, že jednotná klasifikace odpadů pro celou Evropu pro ně není s ohledem na jejich klimatické a geografické podmínky výhodná.

Německé předsednictví přistoupilo k jednání s těmito základními premisami: 1. členské státy EU by měly být v otázce odpadů v maximální možné míře soběstačné; 2. měly by být vzaty v úvahu klimatické

a geografické podmínky jednotlivých členských států.

Výsledkem jednání Rady je uznání principu soběstačnosti, resp. práva odmítnout dovoz odpadu z jiné země v případě, že by tím mělo být ohroženo zpracování odpadu z tuzemska (což už je možné nyní na základě nařízení 1013/2006). Pokud jde o spalování, bude o něm rozhodováno na ad hoc bázi (v souladu s podmínkami v jednotlivých státech), nikoliv plošně.

Dojde nicméně k zavedení pětistupňové klasifikace odpadů podle toho, jak s nimi nakládat (byť jak Komise, tak Rada se stavějí za její „flexibilní“ interpretaci). Obdobné standardy by se měly začít uplatňovat i v případě tzv. národních prevenčních plánů.

Mezi EP a Radou existují po schválení společného postoje Rady i nadále četné rozpory.

1. otázka spalovny vs. skládky; 2. status výjimek (Rada obecně pro, EP proti); 3. charakter klasifikace odpadů (Rada pro indikativní klasifikaci, EP pro obligatorní); 4. plán na stabilizaci a snížení produkce odpadů (Rada proti, EP pro); 5. způsob rozhodování o dalších novelizacích (Rada prostřednictvím výborů tzv. komitologie, EP formou spolurozhodovací procedury).

Pokud jde o další aktéry, většina z nich výsledek jednání Rady přivítala s tím, že taková podoba finální normy by pro ně znamenala menší finanční zátěž, než navrhoval EP.

Tento argument pochopitelně zazníval především ze strany producentů, zcela opačného názoru byly nevládní organizace zabývající se problematikou ekologie. Pro jejich postoje je však charakteristické, že jen velmi málo berou v úvahu finanční a další konsekvence zamýšlených návrhů.

Další vývoj

Druhé čtení v EP bude zahájeno pravděpodobně na přelomu let 2007 a 2008.

S ohledem na dlouhodobou kontroverznost návrhu a fakt, že společný postoj Rady je v mnohém od názoru EP odlišný, lze očekávat, že legislativní proces skončí přinejlepším v dohodovacím řízení. V opačném případě může být i zablokován.

1.3 KOMISE

Sdělení o konceptu flexicurity

Komise 27. června zveřejnila dlouho očekávané sdělení o konceptu flexicurity, v jehož pojetí lze údajně (v některých případech) úspěšně propojit vysokou úroveň sociální ochrany (security) a flexibilního pracovního trhu (flexibility).

Pozadí

O problematice flexicurity jsme v monitorinzích již referovali v souvislosti s poměrně úspěšnou aplikací daného konceptu v Dánsku a v souvislosti s debátami o (ne)existenci a charakteru tzv. evropského sociálního modelu.

Sdělení reaguje na známé demografické tendence (stárnutí populace), proces globalizace spjatý s rostoucí poptávkou po terciérním sektoru (služby) a na zelenou knihu o evropském pracovním právu z podzimu 2006.

Obsah

Dokument je charakteristický především svou vágností a nezávností. Z většiny pasáží je patrné, že autoři nehodlali nabízet EU a jednotlivým členským státům konkrétní řešení. Šlo jim spíše o pojmenování „společných výzev“.

Hlavními principy konceptu flexicurity jsou podle dokumentu mj. flexibilní pracovní dohody, celoživotní vzdělávání, efektivní a/nebo aktivní politika zaměstnanosti a moderní systémy sociálního zabezpečení. Pokud jde o zmiňované výzvy, patří mezi ně především (faktické) zvyšování podílu částečných úvazků na celkové zaměstnanosti a zvyšování vzdělanosti a/nebo adaptability zaměstnanců.

Reakce aktérů

Sdělení nepřivítal prakticky žádný ze zainteresovaných aktérů – byť z různých důvodů. Zatímco odbory koncept flexicurity kritizují proto, že jim odebrá na jistotách, které pro sebe po EU požadují, zaměstnavatelé jej naopak viní z toho, že ve svém důsledku vede k dalším komplikacím na trhu práce.

Sporné body

Ve skutečnosti je koncept flexicurity pouze pokusem o „třetí cestu“ mezi požadavky odborů a zaměstnavatelů – se všemi důsledky, které z toho plynou.

Tím nejzásadnějším je fakt, že daný (dánský) model je jen velmi obtížně přenositelný kdekoli jinde. Obecně navíc platí, že záležitosti zaměstnanosti a trhů práce prozatím i nadále spadají (z naprosté většiny) do kompetence členských států. A i v případě, že by jednotlivé vlády souhlasily se zaváděním principů konceptu flexicurity do praxe, bylo by třeba vzít v úvahu, že daný koncept s sebou nepřináší jen výhody, o nichž se v souvislosti s ním hovoří nejčastěji, ale také (a zejména) nezanedbatelné náklady v řádu (minimálně) jednotek procent HDP každého členského státu.

Další vývoj

Sdělením o konceptu flexicurity se hodlá v průběhu následujícího půlroku zabývat portugalské předsednictví.

Mělo by být dosaženo alespoň shody na principech tohoto konceptu. Vzhledem k nezávnosti sdělení Komise a známým rozporům členských států stran merita věci se však reálně žádný zásadní posun neočekává.

Sdělení o snížených sazbách DPH

Komise 4. července zveřejnila sdělení týkající se problematiky DPH a jejich snížených sazeb.

Pozadí

Dokument byl zpracován na základě analýzy think tanku Copenhagen Economics.

Obsah

Jeho hlavním závěrem je, že snížené sazby nemají vždy relevantní ekonomický důvod k existenci a v ideálním případě by měla existovat jediná sazba DPH.

Komise tak potvrdila svou dlouhodobější strategii vytvářet podmínky ke sblížení základní a snížené sazby DPH v jednotlivých členských státech.

Copenhagen Economics tvrdí, že jednotná sazba je výhodná jak pro stát, obchodníky, rozvoj trhu, tak v posledku i pro spotřebitele – s důležitou výjimkou týkající se místních služeb, na něž lze podle think tanku vztáhnout sníženou sazbu daně (typicky restaurace a hotely).

Podle Copenhagen Economics nelze jednoznačně verifikovat premisu, že snížené sazby automaticky přispívají k vyšší zaměstnanosti a sociálnímu smíru.

Komise k tomu dodává, že jakákoli potenciální reforma musí respektovat minimálně závazky Lisabonské strategie (především pak administrativní zjednodušení), principy jednotného trhu a princip subsidiarity.

Sporné body

Reforma existujícího systému výjimek musí být podle Komise řízena „jasnou logikou“ a principy „fiskální koherence“. Z praktického hlediska to mj. znamená, že reforma by měla respektovat závazky Unie např. v oblasti boje proti globálnímu oteplování, což by ve výsledku mohlo vést k definitivnímu ukončení možnosti výjimek nižších sazeb DPH na dodávky tepla a elektřiny.

V kontrastu s tímto vývodem je však prohlášení komisaře Lászlo Kováce, jenž se při prezentaci sdělení Komise postavil za zavedení až tří sazeb DPH (níz-

ká, 0–5%, střední, 10–12%, a základní). V případě realizace tohoto opatření by nicméně bylo největším problémem stanovení kategorií zboží, které by spadaly do rámce konkrétních sazeb, přičemž jiná logika než politická by se v tomto případě nejspíše neuplatnila. (V současnosti jsou v platnosti dvě sazby: základní (15%) a snížená (minimálně 5%). Existuje však celá řada výjimek, navíc zvýhodňujících tzv. staré členské státy, nehledě na to, že tento systém poměrně zásadně ovlivňuje fungování vnitřního trhu EU.)

Další vývoj

Komise předpokládá ukončení debaty o snížených sazbách DPH v roce 2010, kdy vyprší většina dočasných výjimek, které se v současnosti k sazbám DPH váží.

Na přelomu let 2008 a 2009 by měl proto být předložen konkrétní legislativní návrh.

Současně by do konce roku 2010 měly být prodlouženy i výjimky ze základních sazeb DPH pro nové členské státy, jež by jinak vypršely již v roce 2008 (a založily by mezi starými a novými členy novou faktickou disproporcí; v ČR se to týká např. bydlení).

Už nyní lze tvrdit, že revize unijního systému DPH bude složitá – nejenže na ni existují různé názory (např. Německo se staví proti veškerým výjimkám, Francie, Polsko či Maďarsko jsou pro jejich zachování), ale především platí, že v daňových otázkách se v EU stále hlasuje jednomyslně.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 EVROPSKÁ RADA – PRŮBĚH A ZÁVĚRY

Reformní smlouva a mandát pro Mezivládní konferenci

Ve dnech 21. – 22. června se v Bruselu uskutečnil summit Evropské rady, jehož klíčovým úkolem bylo nejen zhodnocení a prezentace závěrů půlročního německého předsednictví, ale především dosažení klíčových rozhodnutí v oblasti chystané reformy primárního práva a ukončení tzv. „ústavní“ krize EU v souvislosti s její institucionální reformou.

Představitelé členských států se po dlouhých jednáních shodli na vytvoření nové podoby tzv. Reformní smlouvy, která zakončí období reflexe, jež odstartovala neúspěšná referenda ve Francii a Nizozemí v roce 2005. Základem dalšího vyjednávání bude mandát k zahájení Mezivládní konference na konci července, z něhož budou vycházet také další změny provedené v návrhu smlouvy. Reformní smlouva bude přijata do konce roku 2007 a ratifikována členskými státy do poloviny roku 2009, tedy před volbami do EP.

Mandát, který dala Evropská rada pro svolání mezivládní konference, je již natolik podrobný, že obsahuje dokonce přesné znění některých vět a odstavců, jež mají být vkládány do dnes platných verzí Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy zakládající Evropské společenství. Svolání mezivládní konference tak do značné míry ztrácí smysl a je pouze naplněním formální procedury, nutné pro fundamentální změnu primárního práva.

Obsah návrhů na změnu primárního práva

Poměrně otevřeně se hovoří o tom, že navržené změny platného primárního práva zachovávají více než devadesát procent obsahových změn, které přinášela již Smlouva zakládající Ústavu pro Evropu. V komentářích výsledků summitu se proto objevují slova o tom, že se prostřednictvím schváleného mandátu, který vycházel z návrhu německého předsednictví (i když výsledná verze se od původní v některých jednotlivostech odlišuje) podařilo zadními vrátky protlačit značnou část toho, co veřejnost i politické elity v některých členských státech v přímé

konfrontaci s někdejší „ústavou“ odmítaly. Podobný výsledek bylo možné do určité míry očekávat, i když je třeba říci, že toto hodnocení je zjednodušující.

Nová revize smluv by měla opouštět většinu symbolů ústavnosti a budování „evropského státu“, které obsahovala původní „ústava“, z obsahového hlediska však zachovává řadu původních prvků. Výsledný dojem určité ambivalence ještě zesilují viditelné snahy prostřednictvím četných deklarací, jež mají být přijaty právě na mezivládní konferenci, buďto oslabit na přání různých členských států řadu sporných bodů, které se nakonec podařilo do „reformní smlouvy“ přece jen dostat, anebo do ní jiným způsobem protlačit to, co některé členské státy v textu samotné smlouvy nechtěly.

Jedná se například o princip nadřazenosti práva EU právu členských států, který není vtělen do samotného textu smlouvy, má být ale stanoven v připojené deklaraci, a to dokonce s explicitním odkazem na roli precedenčního práva Evropského soudního dvora. Vzhledem k tomu, jakou precedenční roli v poslední době hrají verdikty ESD, například pokud jde o rozšiřování trestního práva do oblasti vnitřního trhu (možnost trestních postihů za činy spáchané proti životnímu prostředí či v oblasti duševního vlastnictví), je to na pováženou.

Prvky z Ústavy a z Nice

Nová smlouva by měla podobně jako „ústava“ de facto rušit trojpilířový maastrichtský chrám založený na rozdílu mezi komunitární ES a zastřešující EU, jež obsahuje i mezivládní pilíře společné zahraniční a bezpečnostní politiky, justice a spolupráce policejních orgánů.

Výsledkem mezivládní konference mají být smlouvy dvě, navrhované změny se týkají jednak stávající Smlouvy o Evropské unii, jednak Smlouvy zakládající Evropské společenství (obě ve znění změn přijatých na summitu v Nice). Druhá z těchto smluv je však přejmenována na Smlouvu o fungování Unie a v textu nové Smlouvy o Evropské unii je přímo stanoveno, že Unie nahrazuje dosavadní Společenství.

EU navíc získává právní subjektivitu, jak chtěla i původní „ústava“. Je uznán zvláštní status společné zahraniční a bezpečnostní politiky a smlouva má

přímo stanovit, že bezpečnost státu je v jeho výhradní kompetenci. Nikterak se tím však neruší původně deklarované směřování ke společné obranné politice a počítá se i s vytvořením unijního diplomatického servisu.

De facto je zachována kompetenční dělba mezi členskými státy a EU podle „ústavy“, i když je oslabeno původní silné „přednostní“ vyznění ve prospěch EU. Smlouva má navíc přímo posvěcovat komunitarizaci další významné části někdejšího třetího pilíře – spolupráce justičních orgánů v oblasti trestního práva, což s sebou nese i rozšíření hlasování kvalifikovanou většinou v Radě, i když jsou zde opět pojistky umožňující členským státům vyžadovat hlasování jednomyslností (podobně je to například i v citlivé oblasti rodinného práva s mezinárodním prvkem). Kontinuitu s dosavadním primárním právem a jeho výjimkami dokládá respekt vůči opt-out Velké Británie ve vztahu k posilování justiční spolupráce, respektováno má být i rozhodnutí Irsko v této věci a trvalá opt-out Dánska vzhledem k někdejšímu třetímu pilíři.

Charta základních práv, která původně byla integrální součástí ústavní smlouvy, má získat podle „reformní smlouvy“ stejnou právní závaznost jako platné primární právo.

Velká Británie si ovšem vymohla připojení protokolu, který má zajistit nevymahatelnost ustanovení Charty jak ze strany ESD, tak ze strany národních soudů na úkor platného britského práva. Polsko využilo možnosti, kterou nabízí unilaterální deklarace, která má zajistit, aby Charta nezasahovala do legislativních práv členských států v oblasti veřejné morálky či rodinného práva. ČR figurovala mezi delegacemi, které ještě zvažují své eventuelní připojení k protokolu, jenž se týká právní závaznosti Charty.

Nová smlouva zachovává většinu důležitých institucionálních změn navrhovaných deklaracemi a protokoly připojenými k „ústavě“: zmenšení Komise a uplatnění rotačního principu, posílení role předsedy Komise, zavedení funkce prezidenta EU a postupné utlumení mechanismu rotačního šestiměsíčního předsednictví členských zemí, zavedení funkce ministra zahraničí EU (i když se má jmenovat pouze „vysoký představitel pro zahraniční a bezpečnostní politiku Unie“) a samozřejmě – změnu hlasovacího mechanismu v Radě.

Polákům prosazujícím tzv. jagellonský kompromis, oslabující váhu větších států, oproti navrhované dvojí většině, která obsahuje sporné populační kritérium (55% vážených hlasů a současně 65% obyvatelstva EU) se nakonec podařilo vymoci pouze časový odklad: dvojí většina má platit až od roku 2014, s přechodným obdobím do roku 2017, kdy je možné

ještě požadovat v odůvodněných případech hlasování podle dnes platného mechanismu z Nice.

Navržené změny zachovávají také původně velmi sporné metody revize primárního práva, které obcházejí standardní mechanismus změny samotné smlouvy. Právě zde se nachází diskutovaná „česká inovace“ umožňující prosadit takové změny nejen směrem k dalšímu posílení pravomocí EU, ale také s cílem tyto pravomoci omezit.

Mezivládní konference zřejmě ještě ukáže, jak bude tento článek explicitně formulován. Praxe pak ukáže, do jaké míry může být využíván, jednak vzhledem k tomu, že k případné změně je třeba najít spojení v institucích EU, jednak vzhledem k tomu, že k posilování nadnárodních těles často dochází bez revize primárního práva a za běžného chodu EU i nyní (viz například nedávná bezprecedentní změna statusu a posílení Europolu).

Principy Reformní smlouvy

Za pozornost stojí i to, jak se do nové smlouvy podařilo prosadit zdůraznění některých principů a naopak oslabení jiných. Mezi cíle Unie jsou jmenovány hned na několika místech „udržitelný rozvoj Evropy, založený na soutěživé sociálně tržní ekonomice, směřující k plné zaměstnanosti a sociálnímu pokroku“, boj se sociálním vyloučením a diskriminací ve všech formách, podpora sociální spravedlnosti a především solidarity členských států. Naopak francouzský prezident Sarkozy vzbudil pozornost tím, když požadoval vyškrtnutí teze, obsažené původně v textu „ústavy“, že principem vnitřního trhu je volná a ničím nenarušovaná konkurence.

Chtěl tak vyjít vstříc odpůrcům ústavy, kteří ji údajně především kvůli této větě tenkrát v referendu zamítli. Trochu ironicky lze říci, že Sarkozy škrtem pera pouze potvrdil, že EU (ES) má (navzdory rétorice) ve skutečnosti s volnou konkurencí na vnitřním trhu potíže už řadu let. Tento princip popírají některé již existující (de facto celá společná zemědělská politika) i nově zaváděné praktiky (vytvoření fondu pro boj s globalizací pro sanaci těch, jimž škodí kupříkladu konkurence levnější pracovní síly či daňových podmínek). „Volná hospodářská soutěž“ navíc z nové smlouvy zcela nemizí, opět je zmiňována v připojené deklaraci.

Nová smlouva má zachovávat koncept občanství EU, explicitně je zmíněna i hospodářská a měnová unie a společná měna euro. V pasážích hovořících o ochraně životního prostředí je nově zdůrazněn boj proti klimatickým změnám.

Smlouva zachovává či posiluje i některé prvky, jež byly v souvislosti s „ústavou“ často hodnoceny

pozitivně, například posílení zrovnoprávnění pozice Evropského parlamentu (nejen) v rozpočtové proceduře či větší zapojení národních parlamentů v řadě oblastí, které se netýkají jen normotvorby, i když praktické uplatnění popsané procedury (která může působit i jako „zdržovací taktika“) je poměrně komplikované, což platilo už v případě původního ústavního návrhu. Vrací se také článek umožňující vystoupení z EU.

Postoje jednotlivých aktérů a jejich hodnocení dosažených výsledků

Evropský parlament

Na hodnotícím plenárním zasedání EP se poslanci povětšinou shodli, že summit byl zakončen relativně úspěšně, jelikož byly prosazeny kýžené změny ve smlouvě. Nicméně, výsledek nebyl ideální. Vyzdvížen byl přínos a odhodlání německé kancléřky Merkelové, která zdůraznila roli parlamentu v jednáních, neboť ten vždy hájil zachování podstaty z původní smlouvy. Parlament také získal nové pravomoci jako je volba prezidenta Komise. Merkelová se také domnívá, že obavy z vytváření super státu se rozplynuly po vynechání ústavních symbolů a názvů z textu.

Zástupce nejsilnější parlamentní frakce EPP-ED Joseph Daul vyslovil politování nad opuštěním ústavních symbolů z textu smlouvy, ale vyjádřil pochopení nad nutným kompromisem. Představitel Sociálních demokratů v EP Martin Schulz vyjádřil nespokojenost nad nedostatečnou transparentností jednání Rady. Zdůraznil, že není možné umožnit jednomu členskému státu diktovat podmínky ostatním a ohrozit tak celý evropský projekt. Graham Watson z Aliance liberálů a demokratů pro Evropu také vyjádřil politování nad opuštěním ústavních symbolů a konstatoval, že jen čas ukáže, zda změny v textu byly kosmetické nebo zásadně měnící hodnoty a principy EU. Watson poukázal na potřebu revidované smlouvy vzhledem k tomu, jak těžko došlo 27 států ke kompromisu a shodě. EU je podle Watsona hnána dopředu spíše vývojem za svými hranicemi, nežli vnitřním idealismem.

Parlament také vyslovil znepokojení nad možností opt-out, kterou využila Velká Británie a Irsko a které by mohl některý z členů využít i na Mezivládní konferenci. Nový návrh umožnit národním parlamentům více kontrolovat evropskou legislativu budí podle EP dojem nedůvěry vůči evropským institucím.

Na mezivládní konferenci, která začne 23. července a přinese konečnou podobu nové smlouvy, bude Evropský parlament zastoupen třemi poslanci (liberál Andrew Duff, konzervatívec Elmar Brok a socialista Enrique Baron Crespo).

Parlament jako jediný občany přímo volený orgán by měl mít své zastoupení na všech úrovních a jednáních této konference a bude klást důraz na zaručení naprosté transparentnosti jednání. Parlament si také klade za cíl intenzivně komunikovat s národními vládami a občanskou společností po celou dobu konference.

Postoj Komise

Prezident Komise José Manuel Barroso zdůraznil vliv Berlínské deklarace na další průběh jednání, která jsou podle něho symbolem solidarity a jednoty Evropy. Důkazem je i ochota 27 členských států vytvořit požadovaný text. Komise byla vždy pro urychlené přijetí nové podoby smlouvy, která EU zajistí lepší efektivitu, umožní jí čelit globálním problémům, zvýší její mezinárodně-politickou roli a zároveň bude užitečnější pro její občany.

Členové sociálního dialogu vyzdvihli přínos Charty základních lidských práv, která se stane právně závazná.

Pozice členských států před a po summitu

Před červnovým summitem existovaly dva tábory. Jedním bylo 18 států, které původní smlouvu již ratifikovaly a druhým zbylých 9, které ještě ne a vyslovovaly se s více či méně problematickými připomínkami. Dánsko a Irsko musejí uskutečnit referendum v případě, že bude dotčena suverenity země. Ostatní země se patrně budou snažit novou smlouvu ratifikovat pouze národními parlamenty.

Velká Británie měla jasnou představu, čeho chce v Bruselu dosáhnout. Zaujímala odmítavý postoj ve čtyřech oblastech: přijetí Charty základních práv, která by měnila dosavadní britské právo; oslabení zahraniční politiky a pozice britského ministra zahraničí; zásah do občanského práva, justice a policejního systému; odmítnutí hlasování kvalifikovanou většinou v oblastech jako je sociální a důchodová politika.

Velká Británie zůstala v těžké pozici vzhledem k dohodě Francie a Španělska, které podporovaly přenesení více oblastí do principu hlasování kvalifikovanou většinou a poskytnutí právní subjektivity Unii, což by zvýšilo její vliv na mezinárodně-politické scéně. Oba státy také požadovaly rozšíření hlasování kvalifikovanou většinou i na oblasti trestního práva a policie. Británie a Irsko dosáhly toho, že Charta základních práv zahrnující rozsáhlá ekonomická, sociální a občanská práva byla zařazena do opt-out klauzule a nejsou jí tedy právně vázáni.

Británie dosáhla většiny svých požadavků, a proto nehodlá vyhlásit referendum, jelikož smlouva nemá ústavní charakter jako text z roku 2004.

Britský ministr pro Evropu Geoff Hoon k tomu dodává, že v Británii není obvyklé vyhlášovat referendum k ratifikaci mezinárodních smluv, jíž nový návrh textu podle něj je. Nicméně, premiér Gordon Brown čelí tlakům jak konzervativců, tak odborů, které vyhlášení referenda stále požadují.

Postoj Polska byl na červnovém summitu EU klíčový. Polsko nekompromisně požadovalo nepřijetí návrhu německého předsednictví, který by hlasy v Radě vážil dvojí většinou a zvýhodňoval by velké státy jako Německo.

Dlouhá jednání pak vedla k tomu, že německé předsednictví chtělo pokračovat v debatě bez Polska, proti čemuž se postavila Česká republika, Litva i Velká Británie a vyzvaly Angelu Merkelovou k pokračování ve vyjednáváních.

Polsko dosáhlo kompromisu, německý návrh na zavedení dvojí většiny podepsalo, ale do praxe bude zaveden až v roce 2014.

Polsko bylo ochotno přistoupit k dohodě až po osobní intervenci představitelů Británie, Francie a Lucemburska. Stále ale hrozí znovu otevřením jednání této otázky, což ostatní členské státy považují za nepřijatelné vzhledem k tomu, že mandát pro Mezivládní konferenci byl jednoznačný. Neústupný postoj Polska a také Velké Británie ve svých vyjednáváních kritizoval italský premiér Romano Prodi. Podle Prodiho takové postoje vedou ke ztrátě společného „nadšení“ pro směřování Unie vpřed.

Česká republika měla jasnou představu o svých prioritách a nebyla ochotna akceptovat jen dvě možnosti: návrat k původní smlouvě obsahující ústavní prvky a přidělení exkluzivních výjimek jakémukoli z členských států. Česko také podpořilo nizozemský návrh na posílení národních parlamentů v přijímání evropské legislativy a možnost jejího vrácení Komisi.

Hodnocení a očekávaný legislativní vývoj

Výstup červnového summitu Evropské rady odráží různorodost v názorech na vzájemný poměr nadnárodního a mezivládního principu ve vztazích mezi institucemi EU i co do obsahové stránky působení Unie v rámci současných 27 členských států. V tomto smyslu jej odráží lépe než někdejší ústavní smlouva připravená Konventem, na kterém se téměř polovina dnešních členských států mohla podílet jen poradním hlasem. Do nové smlouvy se má ale dostat řada závažných inovací obsažených již v někdejší ústavní smlouvě, jiné tam byly ještě přidány. Některé z nich budou zmírněny, jiné nikoli. Třeba v oblasti institucionálních změn. Summit se zde koncentroval především na hlasovací mechanismus v Radě (každý si asi bude pamatovat polskou kontroverzní připomínku obětí druhé světové války, s níž delegace

vzbudila na summitu značně rozladěné reakce), případně na „křiklavé“ symboly typu ministra zahraničí. Některé další důležité body byly zřejmě přijímány bez výraznější diskuse.

Otázkou je, co může změnit nadcházející mezivládní konference, jsou-li karty už takto jasně rozdány. Řeč bude o nuancích, o připojených deklaracích (ač nejsou bezvýznamné), je otázkou, do jaké míry bude akceptováno, pokusí-li se některá delegace otevřít už uzavřenou otázku. A je také otázkou, co bude dál, tedy zejména, jakou podobu bude mít ratifikační proces připravované smlouvy.

Další závěry Evropské rady

Za nejdůležitější výstup červnového summitu Evropské rady je bezesporu považována dohoda na podobě mandátu pro zahájení mezivládní konference, která má přinést reformu primárního práva, s poměrně velmi podrobnými návrhy na její podobu. Přesto došlo na summitu k důležitým závěrům týkajícím se i jiných dílčích oblastí agendy EU.

Německé předsednictví na summitu využilo příležitosti shrnout svoji půlroční aktivitu v oblastech, na něž kladlo důraz, výstupy potom obsahovaly také výhled do budoucnosti následujícího půl roku, kdy předsednictví v Radě přebírá Portugalsko. Jedná se především o oblasti justice a vnitra, otázky ekonomiky, sociální oblasti, ochrany životního prostředí a vnějších vztahů EU.

Justice a vnitra

Zde byla zdůrazněna především oblast vytváření společné migrační politiky, včetně jejího externího rozměru (posilování smluvních vztahů s třetími zeměmi, které se týkají readmise, přijímání a navrácení migrantů apod., především se státy Afriky a Středomoří, což by mělo náležet i k dílčím prioritám nadcházejícího portugalského předsednictví). Evropská rada se zde odvolávala na závěry zasedání Rady ministrů pro oblast justice a vnitra prezentované 18. června.

Legislativní plány v této oblasti prezentované i na půdě Komise se dotýkají v poslední době i pracovního práva a oblasti sociální (Frattiniho návrhy na trestněprávní postih nelegálního zaměstnávání imigrantů, které již nacházejí odraz v legislativních návrzích i na úrovni některých členských států EU – viz navrhované trestněprávní postihy zaměstnavatelů nelegální pracovní síly v rámci připravované nového české trestního zákoníku). Následující období by tedy mělo být v oblasti justice a vnitra ve znamení další práce na tvorbě společné migrační politiky a společného evropského azylového systé-

mu, který by měl být dokončen do konce roku 2010. Tato oblast však obsahuje i nutnost řešení natolik citlivých otázek, jako je zvládnání migračních toků a eventuelní spolupráce při sdílení „migračního břemene“ mezi členskými státy, což ovšem z pocho-pitelných důvodů není příliš populární myšlenka. V této souvislosti je třeba sledovat zásahy do národních politik a zájmů členských států, i když je třeba zdůraznit, že podstatná část oblasti azylové, vízové a imigrační politiky (včetně otázky ilegální migrace) již byla komunitarizována, podléhá tedy legislativní aktivitě Komise a ve většině případů hlasování kvalifikovanou většinou v Radě, což pro-sazování specifických pohledů a potřeb členských států znesnadňuje.

Evropská rada konstatovala také potřebu dosa-žení dohody na dalších legislativních posunech v citlivé oblasti občanského práva, v podobě směrnic vycházejících z úmluv Řím I (smluvní právo) a Řím III (rodinné právo).

Do konce roku 2007 by také mělo být dokonče-no rozšíření stávajícího schengenského systému SIS I na nové členské státy EU-10, a to alespoň v oblasti kontrol na pozemních a námořních hranicích (otázka kontrol na letištích by měla přijít na řadu až během jara 2008, s dokončením během března 2008).

Evropská rada v této souvislosti zdůraznila potřebu dalšího posilování kontroly vnějších hranic EU a ta-ké činnosti agentury Frontex. Problematická nová generace schengenského informačního systému SIS II by měla být spuštěna do koce roku 2008.

Coby úspěch německého předsednictví bylo pre-zentováno také dosažení dohody o implementaci mezivládní Průmské smlouvy (která se týká pře-devším policejní a justiční spolupráce v oblasti trestního práva) do primárního práva EU, což se odráží i v návrzích na podobu Reformní smlou-vy z hlediska rozšiřování kvalifikované většiny a další komunitarizace třetího pilíře.

Podobně bylo kvitováno sporné rozhodnutí o změ-ně statusu Europolu, který jej coby agenturu EU zařazuje de facto do unijní institucionální struktury.

Vnější vztahy EU – politika sousedství, střední Asie a další priority

Evropská politika sousedství (ENP) byla prezentována jako jedna z priorit německého předsednictví v oblasti vnějších vztahů, s výraznějším důrazem na její východní dimenzi, i když spíše směrem k novým členům tohoto smluvního vztahu (státy jižního Kavkazu) a dalším potenciálně zainteresovaným zemím (státy střední Asie), vzhledem k jejich strate-gickému charakteru v oblasti ekonomických vztahů a zejména energetické bezpečnosti. Za pozornost

ovšem stojí i podpis nové smlouvy s Ukrajinou v rámci ENP.

Z hlediska tradičních problémů ENP (její příliš široký geopolitický záběr a možná kontrapro-duktivní snaha o jednotný přístup také prostřed-nictvím nového jednotného finančního nástroje ENPI) se nepočítá ovšem s výraznou změnou. Měl by být zachován její jednotný charakter, přičemž portugalské předsednictví uvažuje o po-sílení jižní dimenze ENP.

Konkrétnějším výstupem Evropské rady je při-jetí strategie partnerství pro země oblasti střední Asie, která se má týkat otázek lidských práv, demokracie, spolupráce v oblasti vzdělávání, ale pochopitelně také zahraničního obchodu, ener-getiky a problémů migrace.

Je otázkou, zda se tato strategie zahrnující sice celý region, ovšem v úvahu je třeba brát výrazná specifika jednotlivých států (ať již jde o stupeň demokratizace systému či zahraničněpolitickou orientaci, zejména s ohledem na vztahy s Ruskem a v té souvislosti také ekonomické a bezpečnostní orientace jednotli-vých zemí), může v budoucnosti rozvinout v nějaký nový, specifický model vnějších vztahů v této geo-politické oblasti, který by přinášel i ekonomické a jiné výhody.

V souvislosti s iniciací tzv. Heiligendammského procesu na summitu G-8 v Berlíně Evropská rada konstatovala také potřebu posílení politic-kého dialogu s Brazílií, Čínou, Indií, Mexikem a JAR, tedy státy, s nimiž se EU tradičně střetává na platformě jednání o vnějších obchodních vztazích (WTO), ale řeší s nimi také specifické bilaterální otázky (Čína), případně chce v někte-rých oblastech podporovat rozvoj nových vztahů (posílení dialogu s Afrikou jako jedna z priorit portugalského předsednictví – viz dále).

2.2 JUSTICE A VNITRO

Plnění Haagského programu a boj proti terorismu

Komisař Frattini využil období předcházející let-ní přestávce v práci institucí EU k „bilančnímu“ vystoupení v rámci tiskové konference 3. červen-ce. Na ní zhodnotil pokrok v plnění Haagského programu od roku 2005, kdy vstoupil v platnost, s výhledem do roku 2010, kdy by měl by být při-praven nový legislativní program v oblasti justice a vnitra.

Frattini ovšem v duchu nepřilíš pozitivní tradice přítomné v bilančním přístupu institucí EU vůči legislativnímu pokroku (důraz spíše na kvantitu

nežli na kvalitu a obsah dosažených či implementovaných norem a rozhodnutí) kriticky hodnotil fakt, že v uplynulém roce 2006 došlo k realizaci pouhých 53% aktivit původně předpokládaných Haagským programem, namísto 65% během roku 2005. Klád v této souvislosti do kontrastu především obtížnost dosahování pokroku v oblasti policejní spolupráce a trestního práva, kde je dle platného primárního práva zachováváno coby majoritní legislativní nástroj rámcové rozhodnutí Rady, které vyžaduje jednomyslnost členských států, ve srovnání s již komunitarizovanými oblastmi třetího pilíře (azyl, vízová politika, nelegální migrace), kde došlo k rozšíření hlasování kvalifikovanou většinou.

V úvahu je přitom třeba vzít závěry summitu Evropské rady, podobu navrhovaných změn primárního práva a mandátu pro mezivládní konferenci, na němž má být připraveno znění Reformní smlouvy. Jedním z hlavních bodů je právě další komunitarizace někdejšího třetího pilíře, která významně rozšiřuje hlasování kvalifikovanou většinou právě do citlivé oblasti spolupráce justičních a policejních orgánů v oblasti trestního práva. Své výjimky zde již hodlají obhajovat a uplatnit členské státy, které měly dosud ve třetím pilíři opt-out, především Velká Británie.

Plnění Haagského programu a význam eurozatykače

Frattini v této souvislosti vyzdvihl význam některých již platných, avšak sporných norem, které vyvolaly v některých členských státech ústavní žaloby a spory o jejich soulad s ústavním právem dotčených států. Jedná se především o evropský zatykač, Frattini v této souvislosti kritizoval jeho implementaci (jež má podle něho klíčový význam pro další prohlubování spolupráce v oblasti justice a vnitra) v některých členských státech, kde se zatykači dostalo kontroverzního přijetí, včetně ČR.

Již nyní je přitom diskutovanou otázkou, kudy se bude dále ubírat vývoj v oblasti justice a vnitra po roce 2010 a co by mělo být součástí „nového“ Haagského programu. Objevují se i nejspolehlivější návrhy na další prohlubování spolupráce v citlivých oblastech trestního, ale i občanského práva, která by mohla vést postupně až k vytvoření celoevropského trestního či dokonce občanského zákoníku. Tento vývoj je třeba sledovat, i když by se samozřejmě neobešel bez odporu řady členských států. Již závěry Evropské rady naznačují, že také vývoj primárního práva postupuje stále více ve směru komunitarizace citlivých oblastí a rozšiřování mechanismu hlasování kvalifikovanou většinou, i když odpor členských států se stále projevuje snahou uplatnit v těchto oblastech záchranné brzdy, které by umožňovaly

zachovávat možnost jednomyslnosti v citlivých případech (spolupráce justičních orgánů v trestní oblasti či v oblasti rodinného práva s mezinárodním prvkem či posílení možnosti národních parlamentů přezkoumávat v těchto oblastech soulad navrhovaných norem s právním řádem členských států, což se ukázalo v některých případech důležité podle již platného primárního práva i v případě ČR – viz právě některé návrhy v oblasti rodinného práva).

Balíček legislativních opatření pro boj proti terorismu

Pokud jde o bezprostřední vývoj, který je v souladu s již platným Haagským programem, na podzim 2007 se očekává publikace balíčku legislativních návrhů v oblasti posílení boje proti terorismu. Součástí balíčku opatření, která se mají týkat protiteroristického boje a jehož zveřejnění ze strany Komise se očekává v říjnu 2007, by mělo být např. vedle trestního postihu pro ty, kdo umísťují na internet návody na výrobu výbušnin, i zavedení systému pro sběr, shromažďování a sdílení osobních dat týkajících se pasažérů aerolinek cestujících z EU a do členských států Unie.

Zavedení tohoto systému, které bude mimo jiné od participujících států vyžadovat vytvoření jakýchsi koordinačních center, které by umožňovaly právě vzájemné sdílení dat o pasažérech leteckých společností, bude ještě zřejmě spojeno s některými kontroverzemi. Některé členské státy již daly najevo námitky proti variantě, kterou upřednostňuje komisař Frattini, tedy aby připojení k tomuto systému sdílení osobních dat bylo pro členské státy povinné a nikoli založené pouze na dobrovolné bázi. Lze očekávat námitky ze strany států, jejichž pozice vůči dalšímu posilování spolupráce a harmonizace v oblasti justice a vnitra, včetně citlivé dílčí oblasti shromažďování a sdílení dat osobní povahy, je specifická a vyplývá např. i z výjimek, jež umožňuje těmto státům platné primární právo (např. Velká Británie či Dánsko, případně Irsko, které z tohoto důvodu nejsou prozatím ani členy Schengenu). Podobně sporným bodem je i otázka, zda má být tento systém uplatňován i v případě pasažérů cestujících na vnitrouijních linkách. Zde by se tento systém mohl dostat do určitého rozporu s principem volného pohybu osob v rámci Společenství. Nemluvě o sporné povaze těchto návrhů vzhledem k principu ochrany základních práv a svobod, což je jeden z fundamentálních rozporů týkajících se obecně posilování legislativní kontroly a kontroly orgánů činných v trestním řízení, včetně jejich nadnárodní spolupráce, v souvislosti s aktivitami typu boje proti terorismu (podobná kritika se týkala např. již platné legislativy týkající se sběru a zadržování telekomunikačních dat apod.).

Vedle těchto návrhů komisař Frattini v červenci avizoval také brzké vytvoření akčního plánu týkajícího se výbušnin, který by měl přispět k vytvoření systému včasného varování, jenž by v celoevropském měřítku upozorňoval na ztrátu či odcizení výbušných materiálů.

Ačkoli jsou tyto návrhy v souladu s dlouhodobým programem v oblasti justice a vnitra, lze jejich obsahovou stránku bezesporu klást do souvislosti i s další vlnou zvýšené pozornosti zaměřené na boj proti terorismu po nezdařených pokusech o teroristické útoky ve Velké Británii.

Některé Frattiniho návrhy v této oblasti přitom zacházejí ještě poněkud dále a mají spornější povahu, např. vytvoření dotazníku týkajícího se náboženské výchovy, zasláno členskými státy. Frattini si od něj slibuje poskytnutí dalších možností pro boj proti náboženské radikalizaci v jednotlivých členských státech, i když lze očekávat, že v některých členských zemích se specifickým vztahem k náboženské výchově (např. Polsko) mohou takové aktivity vzbudit rozporné reakce.

2.3 PORTUGALSKÉ PŘEDSEDNICTVÍ – PRIORITY

Jako tradičně na počátku půlročního předsednictví prezentovali i zástupci nadcházejícího předsednictví portugalského v rámci plenárního zasedání EP priority své země. Stalo se tak 11. července.

Portugalské předsednictví by pravděpodobně mělo přinést některé zajímavé body v oblasti vnějších vztahů EU.

Portugalsko chce pokračovat ve sledování některých dosavadních priorit vnější politiky a politiky rozšiřování, jako je problém statusu Kosova a stabilizace západního Balkánu postupným přibližováním těchto států k EU. Přetrvává také akcent na důležitost, ale zároveň i komplikovanost pokračující summitové diplomacie vůči Rusku. Tuto skutečnost podtrhuje fakt, že otázka energetické bezpečnosti bude v následujících letech trvale součástí agendy institucí EU. Potřebu určitých „záchranných mechanismů“ v případě nedostatku dodávek energetických zdrojů způsobených vnějšími okolnostmi konec konců reflektují i návrhy změn primárního práva. Je otázkou, do jaké míry bude portugalské předsednictví rozvíjet ve vztahu k energetické bezpečnosti také důraz na alternativní platformy vůči problémům s ruskou stranou, jako to dělalo německé předsednictví kancelářky Merkelové (důraz na rozvoj vztahů se státy střední Asie či rozvoj černomořské dimenze).

Politika sousedství – důraz na jižní dimenzi

Portugalsko deklaruje, že např. v rámci Evropské politiky sousedství by chtělo dle očekávání posunout větší důraz na její jižní dimenzi, namísto dimenze východní, kterou zdůrazňovalo předsednictví německé.

Priority vnějších vztahů – Afrika a Latinská Amerika

V oblasti vnějších vztahů stojí za pozornost důraz na rozvoj vztahů s dalšími (a dle vyjádření portugalských představitelů, např. ministra zahraničí Luíse Amada, někdy opomíjenými) aktéry mezinárodního prostředí, kterými jsou především státy Latinské Ameriky a Afriky.

Vedle důležitého summitu EU a Brazílie, který proběhl hned na počátku portugalského předsednictví v červenci, se na jeho samotný závěr připravuje summit EU-Afrika (v prosinci). Tento summit má představovat nejdůležitější událost diplomatických vztahů EU v období portugalského předsednictví. Portugalsko, jehož předsednická perioda by měla být právě na rozvoj vnějších a obchodních vztahů EU do značné míry zaměřena, však nechce podceňovat ani vazby s Čínou a USA.

Portugalsko a reforma smluvního systému EU

Do období portugalského předsednictví spadá samozřejmě také připravovaná mezivládní konference mající dokončit práci na revizi primárního práva. Zde se očekává od Portugalska především role negociátora s ohledem na skutečnost, že během konference by se ještě mohly střetnout odlišné pozice jednotlivých národních delegací na některých tématech. Skutečností ovšem je, že Německo z pozice své snahy o silné předsednictví prosadilo během červnového summitu Rady do konečného mandátu pro IGC natolik konkrétní návrhy, že další otevření otázek považovaných za již dojednané a „vyřešené“ bude zřejmě obtížné. Nabízí se tedy otázka, do jaké míry bude Portugalsko pouze zprostředkovatelem návrhu narýsovaného již během předsednictví německého. Prozatímní vyjádření zástupců portugalského předsednictví takové variantě nasvědčují, protože vesměs zdůrazňují klíčovou potřebu „ukončení krize“ (z hlediska vnitřního fungování EU, dalšího rozšiřování i prestiže EU ve vnějších a globálních obchodních vztazích) a uzavření jednání o konečné podobě nové smlouvy, bez další hlubší diskuse o jednotlivých bodech. Z hlediska budoucnosti samotného institutu rotačního předsednictví Rady je přitom zajímavé, že má dojít k jeho postupné modifikaci vzhledem k institucionálním změnám obsaženým v návrzích pro změnu primárního práva, které počítají se zavedením stabilního institutu prezidenta EU voleného na dvou a půlleté období.

Hospodářská a měnová unie a budoucnost eurozóny

V oblasti hospodářské a měnové unie zástupci portugalské exekutivy většinou reflektují, že se budou potýkat s úkolem zvýšit disciplínu členských zemí eurozóny, pokud jde o plnění stabilizačních kritérií a programů klíčových členských zemí eurozóny. Problémy vyvolávají především plány nového francouzského prezidenta Sarkozyho a jeho autonomní představy o ekonomických reformách, jež by měly ozdravit hluboké strukturální potíže francouzské ekonomiky i sociální oblasti, nejsou však v souladu s berlínským prohlášením, jež podepsaly členské státy eurozóny a v němž se zavázaly uvést do souladu s podmínkami Paktu stability a růstu především své veřejné finance, a to do roku 2010. Plán reforem Sarkozyho vlády nepočítá se snížením dluhu veřejných financí podle berlínského harmonogramu a posouvá hranici pro dosažení fiskální rovnováhy pro Francii až do roku 2012.

Pod vlivem Sarkozyho radikálního přístupu zvažují rozvolnění svého závazku vůči podmínkám Paktu stability a růstu i další státy, jež mají potíže s deficitem veřejných financí, především Prodiho Itálie. Komise, další členské státy a předsednické Portugalsko se ovšem v této souvislosti obávají o stabilitu společné měny. Vztah členských států eurozóny vůči kritériím Paktu stability a růstu přitom dlouhodobě představuje velmi sporné a citlivé téma, především v případě velkých členských států EU, které jsou pro eurozónu klíčové z politického i ekonomického hlediska.

Bude bezesporu zajímavé sledovat, jak si nejen portugalské předsednictví poradí s autonomním přístupem nové francouzské vlády, která zároveň nechce ztratit ze zřetele pozici Francie coby jednoho z „motorů“ EU, jak prokázala už Sarkozyho aktivita v otázce reforem primárního práva. Prozatímní prohlášení portugalského ministra financí Teixeira dos Santos naznačují spíše obligátní snahu o kompromisní řešení ze strany tohoto předsednického státu, jenž náleží spíše k menším členským státům (co do váhy hlasů v Radě dle Nice srovnatelného s ČR, oba státy disponují podle současného mechanismu vážení hlasů v Radě, který by měl platit až do roku 2014, dvanácti hlasy) než vizi radikálního přístupu, který by mohl přimět Francii k plnění stanovených závazků. Příčinou může být i to, že současný portugalský ministr financí je kritikem skutečnosti, že v samotném Portugalsku nedoprovázely zavedení eura (v té době byla u moci vláda vedená současným předsedou Komise Barrosem) důležité strukturální reformy, které mohly zabránit pozdějším potížím také v této zemi. Pro státy, které se na zavedení společné měny teprve připravují (včetně ČR) to tedy

může být jedním ze signálů dokládajících důležitost realizace fundamentálních reforem v ekonomické i sociální oblasti ještě před zavedením eura.

2.4 VNĚJŠÍ VZTAHY A ROZŠÍŘOVÁNÍ EU

Summit EU-Brazílie

Historicky první summit Evropské unie a Brazílie se uskutečnil 4. července 2007 v Lisabonu a odstartoval tak zcela novou spolupráci s touto jihoamerickou zemí.

Evropskou unii reprezentoval portugalský premiér José Sócrates a Brazílii její prezident Luiz Inacio Lula da Silva, který tento summit pořádaný Portugalskem komentoval slovy o uznání historických a přátelských vazeb spojující občany Brazílie a Portugalska. Brazílie je na mezinárodní scéně stále silněji vnímána díky svým snahám podílet se na politické stabilitě Jižní Ameriky, na boji proti klimatickým změnám a energetické politice. Brazílie, jakožto nově prosperující ekonomika, doposud neměla vytvořenou institucionální vazbu s EU.

Posilování strategického partnerství, které iniciovala Komise 30 května 2007, zařadí Brazílii mezi partnery EU (kterými jsou také, Rusko, Kanada, USA, Japonsko, Čína nebo Indie) a povede ke zlepšení jak bilaterálních vztahů, tak spolupráce s celým jihoamerickým regionem. Summit si klád za cíl prohloubit spolupráci EU právě s Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay).

Obsah a hodnocení summitu

Summit byl většinou zúčastněných považován za klíčový a strategické partnerství podle slov Emanuela Barrosa povýšil na globální se vzhledem k historickým, kulturním a hodnotovým vztahům a společným cílem čelit zejména změnám klimatu i světové chudobě. Strategické partnerství by mělo vést k posilování multilaterálních vztahů a zefektivnění systému OSN, prosazování lidských práv a boje proti světové chudobě, k udržitelné energetické politice a podpoře biopaliv, které bude podle brazilského prezidenta do dvaceti let palivem číslo jedna.

Na summitu se diskutovalo také o liberalizaci světového trhu a jednání z Doha, které USA a nové ekonomiky včetně Brazílie přerušily. Evropská komise iniciovala vytvoření Stálého dialogu k energetické politice mezi EK a Brazílií, který povede k výměně informací a spolupráci v oblasti obnovitelných zdrojů, zejména biopaliv, k zefektivnění využívání energie a podpoře technologií s nízkou produkcí emisí.

Jednání se týkala také prohlubující se sektorové spolupráce v oblastech námořní dopravy, vědy, výzkumu a informačních technologií, vzdělání, kultury.

Vedle globálních otázek se projednávaly také ekonomické vztahy, a to u Kulatého stolu obchodníků EU-Brazílie, vzhledem k faktu, že v Jižní Americe je pro Unii nejdůležitější právě brazilský trh.

Další summit EU a Brazílie je naplánován na rok 2008 za francouzského předsednictví.

Turecko

Francouzský postoj k „turecké otázce“

Francouzský prezident Nicolas Sarkozy je znám svým zdrženlivým postojem k dalšímu rozšiřování EU zejména o Turecko, které bylo symbolicky přizváno k přístupovým jednáním v říjnu 2005 s odhadem, že tato jednání potrvají 10 až 15 let. Turecko je kritizováno zejména pro svůj nevyřešený vztah s Kyprem, kurdskou menšinou a nedostatečné dodržování zejména práva na svobodu projevu. V prosinci 2006 byla přístupová jednání v 8 vyjednávacích kapitolách přerušena kvůli trvajícímu turecko-kyperskému ekonomickému sporu.

V současnosti Evropská unie otevřela nové dvě z 35 vyjednávacích kapitol v přístupových jednáních s Tureckem, a to v oblasti statistické a finanční kontroly. Kapitola věda a výzkum byla již uzavřena a jednání probíhají i v kapitole průmyslová a podnikatelská politika. Avšak Francie v současnosti vystoupila proti zahájení jednání v oblasti ekonomické a monetární politiky.

Taková jednání by totiž znamenala, že se Turecko jednou stane členem monetární unie, tedy i členem EU, což francouzský prezident Sarkozy odmítá a domnívá se, že by Turecko mělo být strategickým partnerem EU, ale ne jejím členem. Přes turecké území vede 15% ropy a zemního plynu z celkové spotřeby Evropy.

Postoj Komise

Evropská komise je poněkud optimističtější a věří, že členské státy potřebují čas k tomu, aby došli v této otázce ke shodě. Francie obrat ve své politice nepředpokládá. Komise také varovala Francii před možnými důsledky otevření debaty o tureckém členství, jelikož současné portugalské předsednictví nemá toto téma mezi svými prioritami.

Postoj předsednického Německa

V době německého předsednictví Angela Merkelová jednání s Tureckem podporovala i přes fakt, že většina členů Křesťansko demokratické unie jsou proti vstupu. Svoji podporu tureckému vstupu vyslovilo Španělsko nebo Velká Británie. Rozšiřování Unie,

tedy také průběh přístupových jednání, uzavírání nebo otevírání vyjednávacích kapitol je rozhodováno jednomyslně.

Turecká pozice

Hlavní turecký vyjednaváč s EU Ali Babacan prohlásil, že Turecko bude pokračovat v reformách a implementaci evropského práva, aby bylo připraveno stát se členem Unie nehledě na současný postoj některých zemí. Postoj turecké veřejnosti je ale značně skeptický a nahrává nacionalistickým skupinám v zemi, které tvrdí, že žádné kroky turecké vlády nepovedou k začlenění jejich země do Unie. Důležitý bude také výsledek parlamentních voleb, které se uskuteční 22. července.

Výsledky červnového summitu, na kterém si Polsko vydobylo zmrazení současného hlasovacího systému v Radě do roku 2014 favorizující spíše velké státy, které svým rozhodnutím mohou leccos zvrátit, obavy Turecka o další vývoj jednání nijak nerozptylují.

2.5 ZEMĚDĚLSTVÍ

Nové dotační tituly v programu rozvoje venkova

Již v předchozím monitoringu bylo informováno o tom, že 29. května Komise dokončila notifikaci českého programu rozvoje venkova pro období 2007–2013. Celkem pro období 2007–2013 má být v jeho rámci rozděleno 69,75 miliard € mezi 25 zemí + Bulharsko a Rumunsko (viz Monitoring EU květen/červen 2007). Pro ČR je to dle finančního plánu podle jednotlivých os za celé období celkem 2 815,51 mil. € (cca 80 mld. Kč) na 7 let. Verdikt Komise následně umožnil vyhlášení výběrových kol pro projekty podané v jednotlivých osách EAFRD.

Parametry administrace EAFRD v ČR

Řídicím orgánem pro administraci nového programu je v ČR Ministerstvo zemědělství, platební agenturou zůstává, podobně jako v případě předchozích dotačních programů v rámci Operačního programu Multifunkční zemědělství a rozvoj venkov a Horizontálního programu pro rozvoj venkova, Státní zemědělský intervenční fond. Za monitoring EAFRD má zodpovídat Monitorovací výbor EAFRD (sledování realizace EAFRD na úrovni projektu, má být propojen s informačním systémem Ministerstva zemědělství a Ministerstva financí). Monitorovací výbor EAFRD je ustanoven Ministerstvem zemědělství (předsedou bude zástup-

ce Řídícího orgánu MZe, členy jsou i zástupci jiných ministerstev, především Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu a dalších, zástupci SZIF, ekonomičtí a sociální partneři, zástupci nevládních organizací a s poradním hlasem i zástupci Komise).

Nově vyhlášené dotační tituly

Zatímco v rámci Osy II obsahující agroenvironmentální opatření (mj. dotace pro integrovanou a ekologickou produkci ovoce, nově zeleniny či vinné révy) již byly některé dotační tituly vyhlášeny, od 9. července (konkrétně od 7.30 h) odstartoval příjem žádostí o nové dotační tituly v osách I a III, kde ještě probíhalo na jaře jednání s Komisí o technických detailech

Žádosti je možné podávat do pátku 27. července do 13.00 hodin (u opatření I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců přitom jen do pátku 20. července do 13.00 hodin). Žádosti jsou přijímány na sedmi regionálních odborech Státního zemědělského intervenčního fondu.

Obsah dotačních titulů

V Ose I. (osa investic do zemědělství a podpora konkurenceschopnosti, která zaujímá 22,39% z celkové alokace prostředků EAFRD) je možnost žádat o dotaci v rámci opatření Modernizace zemědělských podniků (investice do budov, staveb a technologií pro živočišnou i rostlinnou výrobu).

O dotaci mohou žádat zemědělství podnikatelé (fyzické nebo právnické osoby), podnikatelské subjekty převážně vlastněné zemědělskými prvovýrobci či mladí zemědělství podnikatelé do 40 let, kteří dosáhli minimální zemědělské kvalifikace (výše spolufinancování pak závisí právě na tom, zda je žadatel mladý zemědělec, působící eventuálně v tzv. „znevýhodněné oblasti“ LFA, v takových případech dochází ke zvýhodnění z hlediska spolufinancování).

Dále jde o nové opatření nazvané Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství (příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel, který spolupracuje s výrobcí potravin nebo surovin, nebo s výzkumnými institucemi a aplikuje výsledky spolupráce při výzkumu a vývoji; stejně tak podnikatelský subjekt či mladý zemědělec).

Novým opatřením je také Zahájení činnosti mladých zemědělců, pro které je alokován na 7 let celkový objem finanční podpory cca 231 mil. Kč. Podpora se v něm poskytuje na základě podnikatelského záměru, přičemž způsobilým příjemcem podpory je fyzická nebo právnická osoba do 40 let, která zahajuje zemědělskou činnost poprvé. U právnické

osoby přitom platí podmínka, že mladý zemědělec musí podnik řídit a podílet se na základním jmění z více než 50 %. Podporu lze poskytnout na investice do zemědělských staveb, do techniky, technologií pro rostlinnou i živočišnou výrobu a nově také na nákup půdy, i když z legislativního hlediska je tato možnost v případě ČR omezená a někteří kritikové ji proto považují za pouze hypotetickou (vzhledem k legislativním podmínkám nákupu půdy v ČR). Podpora pro mladé zemědělce je poskytována ve 2 splátkách do maximální výše 40 tis. € za období 2007–2013, což je významná inovace, která přibližuje finanční podmínky podpory mladých začínajících zemědělců v ČR podmínkám běžným v rámci EU-15, oproti předchozímu období, kdy byly tyto podmínky silně omezené a možnost poskytnutí finanční částky ve zmiňované výši neexistovala vůbec.

V roce 2007 se počítá ještě s vyhlášením dotačních titulů v rámci opatření Investice do lesů (lesnická technika, technické vybavení provozoven, lesnická infrastruktura), jeho spuštění je ale vázáno na ověření skutečnosti, že dané podopatření není financováno v rámci státní pomoci (vzhledem k tomu, že proti ČR je vedeno v souvislosti se státní pomocí podniku Lesy ČR řízení před Evropským soudním dvorem). Celkem má být pro toto opatření alokováno 373 mil. Kč.

V Ose III. (kvalita a diverzifikace hospodářství venkova, která má podporovat i dosažení energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazku ČR, jenž se týká povinného podílu 8% výroby energie z obnovitelných zdrojů), v jejímž rámci je přiděleno 13,16 mld. Kč na období 2007–2013 (v průměru se má rozdělovat 1,9 mld. Kč ročně) jsou vyhlášeny dotační tituly v opatření Diverzifikace činností nezemědělské povahy. To umožňuje žádat o dotaci např. na výstavbu a modernizaci bioplynové stanice (zde je celkový objem finanční podpory cca 356 mil. Kč), kotelen na biomasu (celkový objem podpory cca 46 mil. Kč) či zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv druhé generace (celkový objem podpory cca 57 mil. Kč).

Osa III obsahuje také dotační tituly, jejichž cílem je zlepšit vybavení a vzhled vesnic, zabezpečit rozvoj venkovské infrastruktury, podpořit rozvoj malého a středního podnikání a zlepšit životní prostředí venkovských sídel. Opatření s názvem Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby a Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova přitom umožňují čerpat prostředky především malým obcím do 500 obyvatel (budování infrastruktury, místních komunikací, sociálních služeb, ale i např. prostředky na ochranu kulturních památek), důležité však je, že také obcím do 2000 obyvatel umožňuje program

žadat o prostředky na podporu těchto infrastrukturálních projektů typu čističek odpadních vod a kanalizačních zařízení. Tyto dotační tituly, v jejichž rámci již ministerstvo zemědělství do značné míry přebírá někdejší obsahovou odpovědnost ministerstva pro místní rozvoj, na své vyhlášení teprve čekají.

Reflexe hodnocení programu EAFRD

Hodnocení možností programu rozvoje venkova opět není zcela přímočaré. Řada zemědělců a osob pracujících v zemědělské praxi jej sice akceptuje coby určité zvýšení možností v rámci dotační politiky EU a potažmo české vlády, na druhou stranu však vcelku logicky poukazují na do určité míry paradoxní povahu celé filosofie systému podpory rozvoje venkova a druhého, nevýrobního pilíře SZP. Jde de facto o určitý ventil regulovaného útlumu prvního pilíře (výrobní sektor), který umožní zemědělcům do značné míry méně bolestné „smíření“ s danou skutečností. Fakt, že změny v prvním pilíři SZP ovšem probíhaly v souvislosti s rozšiřováním EU v roce 2004 ne zcela rovnoměrně v porovnání zemí EU-15 a EU-10 (nižší přímé platby, nastavení produkčních kvót jednotlivých komodit, vliv některých „vykalkulovaných“ reforem dílčích sektorů, např. v sektoru cukru) však způsobuje, že i program rozvoje venkova je v zemědělské komunitě přijímán také s jistou dávkou skepse (zejména u zemědělských podnikatelů zaměřených majoritně právě na produkční složku zemědělství).

Reforma cukerního pořádku – další návrhy změn: návrh Komise vs. návrh ČR

České ministerstvo zemědělství vyjádřilo v červnu v oficiálním prohlášení nesouhlas s dalšími návrhy na modifikaci stávajícího platného nařízení ohledně reformy trhu s cukrem a zároveň prezentovalo vlastní návrh změn v tomto odvětví.

Legislativní a politické pozadí

Komise návrh nového nařízení představila v květnu pod vlivem skutečnosti, že stávající reforma, jež je v platnosti od 1. července 2006 a na jejímž základě se počítá s omezováním výroby cukru v EU prostřednictvím podpor z Restrukturalizačního fondu, nepřinesla podle dosavadních hodnocení útlum produkce v rámci celé EU v takovém rozsahu, v jakém bylo předpokládáno (jen cca 1,8 mil. t cukru během prvního roku, kdy jsou kompenzační prostředky poskytované Restrukturalizačním fondem nejrozsáhlejší, v dalších 3 letech má docházet k jejich snižování; podle původního plánu mělo přitom v celé EU dojít během prvního roku k opuštění až 5 mil. t celko-

vé výrobní kvóty cukru) a v jakém je to potřebné vzhledem k závazkům EU na půdě WTO.

Proč k tomu došlo je poměrně jednoduché zhodnotit: K opuštění výrobní kvóty došlo do značné míry v zemích, které buďto daly přednost dalšímu nerozvíjení či reorientace cukrovarnické výroby a nepatřily tradičně k velkým výrobcům cukru (např. Slovinsko, kde dochází ke konverzi posledního fungujícího cukrovaru na výrobu bioethanolu), anebo naopak ve státech, které k tradičním výrobcům cukru patřily, vlastnická struktura cukrovarů, nacházejících se v rukou zahraničních společností však většinou přispěla k tomu, že výrobci ze západní Evropy dali přednost ukončení výroby v těchto nových členských státech (za úplatu z Restrukturalizačního fondu EU) a odešli rozvíjet výrobu do svých „mateřských“ států. To je známý případ holandské společnosti Eastern Sugar, jejíž odchod z Hané znamenal pokles produkce cukru pod přidělenou kvótu již v roce 2007, přičemž další podstatný pokles (až o čtvrtinu přidělené kvóty) se očekává do roku 2010. Je tak nyní již zřejmé, že ČR se stane dovozcem cukru. Společnost Eastern Sugar navíc uplatňuje nyní vůči ČR další finanční nároky v soudním sporu, který vůči ní vede kvůli někdejšímu přidělování výrobní cukerné kvóty jednotlivým producentům. Naproti tomu v některých velkých producentických státech západní Evropy ke snížení produkce cukru prostřednictvím kompenzací z Restrukturalizačního fondu téměř nedošlo (např. Francie). Původní deklarovaná snaha o omezení výroby v nekonkurenčních či klimaticky nevhodných oblastech se tak většinou minula účinkem. Naplnily se tedy do značné míry pesimistické predikce, které doprovázely odhad výsledků cukerné reformy.

Obsah navrhovaných změn

Komise se v novém návrhu snaží prosadit další plošné krácení cukerné kvóty, což považuje za vhodné řešení takové situace.

ČR proti takovému řešení protestuje a snaží se přesvědčit Komisi, že by se mělo toto další krácení kvóty dotknout více pouze těch států, které v rámci „dobrovolné“ restrukturalizace k omezení výroby prakticky ještě nepřistoupily, a naopak by se nemělo již citelněji dotknout těch, kdo už v rámci restrukturalizace o podstatnou část cukerné produkce přišly (ČR, Slovensko, Maďarsko, ze starších členů např. Finsko).

ČR tak předložila vlastní návrh, který má respektovat podporované snížení celkové produkční kvóty cukru v rámci EU, zároveň nepřináší citelné zhoršení situace pro ty státy, které neprovedly výraznější zásahy do svého cukrovarnictví v souvislosti s reformou oproti návrhu, který předkládala Komise (např. Německo) a vytváří

příznivější situaci pro státy, které již o velkou část své cukerné kvóty přišly.

Nový návrh Komise se týkal i pozice pěstitelů cukrovky coby prvovýrobců a jejich možnosti čerpat prostředky z Restrukturalizačního fondu. Komise hodlá pěstitelů de facto využít jako jakési další nátlakové síly ve vztahu k producentům cukru. Pěstitelé by měli podle návrhu také vstoupit do restrukturalizačního procesu a „soutěžit“ o určitou část přidělených kompenzačních prostředků (prozatím mají nárok na určitou část kompenzace, již obdrží producent) a vyvíjet na základě toho tlak na cukrovary, aby opustily výrobu. Taková metoda by ovšem vzhledem ke struktuře obchodních vztahů mezi pěstitelem a producentem mohla vést podle českého ministerstva zemědělství až k úplnému zániku tohoto odvětví nejen v ČR.

Diskuse o dalších změnách cukerního režimu v EU na půdě Rady a také Zemědělského výboru EP se očekávají na podzim, již nyní je jasné, že nebudou bez kontroverzí a střetů zřejmě nejen s Komisí, která bude chtít prosadit svůj návrh, ale také s dalšími členskými státy. Bude důležitou otázkou, do jaké míry se ČR podaří získat případné spojence z řad členských států, které již též byly postiženy důsledky původní cukerné reformy, i jakou roli sehraje fakt, že český postoj není a priori negativní povahy a nepřináší veto, ale naopak nabízí konstruktivní (i když pro řadu aktérů v současné EU zajisté nepopulární) řešení.

Reforma trhu s vínem

Komisařka Boelová podle plánu v červenci zveřejnila nový, přepracovaný návrh reformy citlivého sektoru vnitřního trhu s vínem.

Legislativní pozadí

Původní návrh zveřejněný před rokem, mezi jehož klíčové principy patřila výrazná finanční podpora omezení pěstování vinné révy a produkce vína prostřednictvím vyklučování vinic a naopak postupné ukončení velmi nákladných a bohatě financovaných programů technické destilace přebytečného stolního vína v zemích jako Francie, Španělsko, Portugalsko či Řecko, vyvolal ostré reakce nejen u členských států a zájmových skupin, ale také v Evropském parlamentu. Komise byla proto nucena původní návrh stáhnout a přepracovat. Návrh obsahoval body, které byly citlivé i z hlediska ČR, především moravských vinařů pěstujících révu v severních regionech tzv. zóny B, by se dotklo prosazované ukončení doslazování vína řepným cukrem.

Obsah nového návrhu

Nový návrh, který 4. července přijalo kolegium komisařů, ovšem také nezůstal prost kritiky (nový návrh následně pochopitelně musí být vznesen ke schválení na půdě Rady a bude diskutován i v Zemědělském výboru EP). Návrh nadále především počítá s postupným úplným zrušením finanční podpory nákladné technické destilace přebytků vína, které podle analýz, na něž se komisařka odvolává, pohltí ročně až 500 mil. €. Přestože bylo konstatováno určité zlepšení na evropském trhu s vínem, i v následujícím roce by se EU měla potýkat s přebytkem až 13 mil. hl vína, což souvisí do určité míry i s rozšířením EU o další vinařské státy (Bulharsko, Rumunsko), i když tento stav odráží především neudržitelnou situaci produkce vína v západní a jižní Evropě.

Komisařka dále trvá na postupném odstranění systému práv na výsadbu po roce 2013, což by byla příznivá zpráva pro nové členské země, pro které vstup do EU také omezení práv na výsadbu a obnovování vinic přinesl. V budoucnu by tento systém měl méně podléhat direkci a regulaci a více odrážet potřeby trhu.

Plán na vyklučování 200 000 ha vinic během 5 let (původně bylo plánováno 400 000 ha) by měl být dobrovolný a nemělo by tímto způsobem být zničeno více než 10% vinné výsadby na členský stát. Naopak v novém návrhu zůstala snaha o úplné odstranění doslazování vína řepným cukrem v rámci enologických výrobních postupů a jeho nahrazení dražším vinným moštem.

Přetrvávající kritika

Jak již bylo řečeno, kritika přetrvává i u nového návrhu. Stále se ozývají především organizace výrobců některých oblastních vín ze Španělska, Itálie či Portugalska, kteří upozorňují na nedořešenost marketingových praktik v návrhu (snaha o větší ochranu specifických oblastních názvů vín v rámci systému nové klasifikace vín apod.). Vlažná je i reakce z EP. Komise sice zapracovala do nového návrhu některé největší námitky EP, jež obsahovala zpráva poslankyně Batzeliové (Řecko, PES), zůstala však neústupná v některých bodech, které EP požadoval zmírnit či odstranit (zrušení intervenčních mechanismů pro destilaci vína či otázka zákazu doslazování vína řepným cukrem).

Hodnocení – komparace parametrů reformy sektoru vína s parametry někdejší cukerné reformy

Z hlediska některých specifických bodů návrhu reformy společného trhu s vínem bude zajímavé sledovat, jak by fungoval především zmíněný dobrovolný systém vyklučování vinic, vezmeme-li v úvahu, že podobný „dobrovolný“ systém opuštění výroby byl

zaveden v sektoru cukerné výroby. Stojí ovšem za pozornost, že v případě cukerního pořádku zde žádná „záchranná pojistka“ v podobě maximálního množství opuštěné výrobní kvóty na členský stát nebyla. V takovém případě by zřejmě nemohla nastat situace, v níž odchod majoritního výrobce (Eastern Sugar v případě ČR) způsobí zánik až třetiny výrobní kvóty dané komodity na členský stát, zatímco v jiných členských státech (Francie) téměř k žádnému omezení výroby nedojde. Příčina je nasnadě: vinná réva je strategickou komoditou pro řadu starších a vlivných členských států EU, Komise zde tedy měla mnohem menší manévrovací prostor než v případě cukerné reformy. Ta byla v konečné podo-

bě připravena a přijata naopak za podpory starších členských států, zatímco nové členské státy se na počáteční fázi přípravy této reformy nemohly podílet ještě vůbec (období před létem 2004). V následné fázi pak již bylo možné použít pouze protesty v Radě proti nejvíce diskriminujícím bodům (tuto taktiku použilo Polsko, které na rozdíl od ČR neřešilo problém majoritního podílu západoevropských vlastníků ve svém sektoru výroby cukru, pobaltské státy či některé menší starší členské státy), případně veto v případě státu, který by byl vzhledem k vlastnické struktuře cukrovarnického průmyslu postižen velkou měrou (ČR). ČR však v té době (únor 2006) podobné možnosti nevyužila.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹**Plenární zasedání ve dnech 18. – 21. června 2007**

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Langenova zpráva týkající se přijetí jednotné měny Kyprem ke dni 1. ledna 2008 (A6-0244/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. června 2007	585	4	14	0	90	4	1 posl. ODS nepřítomen
Langenova zpráva týkající se přijetí jednotné měny Maltou ke dni 1. ledna 2008 (A6-0243/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. června 2007	610	4	12	0	74	4	1 posl. ODS nepřítomen

Plenární zasedání ve dnech 9. – 12. července 2007

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva Lullingové týkající se spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů (A6-0148/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	10. července 2007	46	0	627	9	13	0	
Leinenova zpráva týkající se svolání mezivládní konference (A6-0279/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	11. července 2007	526	0	138	9	26	0	
Ferberova zpráva týkající se vnitřního trhu poštovních služeb Společenství (A6-0246/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	11. července 2007	512	9	155	0	13	0	
Protasiewiczova zpráva týkající se modernizace pracovního práva (A6-0247/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	11. července 2007	479	8	61	1	54	0	
Mitchellova zpráva týkající se Evropské centrální banky (2006) (A6-0266/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	12. července 2007	506	0	64	0	41	8	1 posl. ODS nepřítomen

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Agenda 2000

Všeobecný dokument z roku 1997 o rozšíření EU, reformě společných politik a o budoucím finančním rámci Unie po 31. prosinci 1999. Součástí Agendy 2000 byly posudky Komise na země, které se v té době ucházely o členství v EU.

Blokační menšina

Pojem související s hlasováním v Radě. Tzv. Ioanninský kompromis z roku 1994 blokační menšinu vymezuje v rozmezí 25–30% hlasů v Radě. V současné EU-27 je stanovena na 91 hlasů, které jsou zapotřebí, aby členské státy v Radě nepodpořily projednávaný návrh.

Cross-compliance

Také „křížová shoda“. Vyžaduje, aby zemědělci dodržovali při hospodaření předepsané legislativní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, zdraví zvířat apod. Uplatňuje se u zemědělců, kteří jsou příjemci tzv. přímých plateb. Pokud podmínky nedodrží, mohou jim být tyto platby sníženy nebo zrušeny.

Dohodovací řízení

Také smířčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Finanční perspektiva

Víceletý finanční rámec EU, který je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody mezi Komisí, Evropským parlamentem a Radou. Finanční perspektiva stanovuje rozpočtové priority EU na střednědobé období a nastavuje každoroční výdajové stropy pro každou z nich.

Hlasování kvalifikovanou většinou (QMV)

Způsob hlasování v Radě, při němž jsou jednotlivým členským státům přiděleny hlasy podle jejich „váhy“. Při hlasování QMV se zpravidla naplňuje tzv. trojí většina – většina členských států, jež musejí reprezentovat alespoň 62% celkové populace EU a musejí disponovat alespoň 255 hlasy z celkových 345.

Klauzule passarelle

Také překlenovací klauzule. Princip obsažený mj. v tzv. evropské ústavě. Na jeho základě může po jednomyslném schválení Rady (v některých případech také na základě hlasování EP) dojít k trvalému přesunutí hlasování v určité oblasti z režimu jednomyslnosti do kvalifikované většiny. Úprava hlasování v Radě tedy nevyžaduje revizi primárního práva.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Lucemburský kompromis

Politická dohoda z roku 1966, podle které Rada v případě, že jsou dotčeny velmi důležité zájmy členského státu, nerozhoduje kvalifikovanou většinou, ale jednomyslně.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

Primární právo

Také „ústavní“ právo ES/EU. Je reprezentováno především zakládajícími smlouvami, přičemž zahrnuje i všechny pozdější akty, které je mění: např. přístupové smlouvy, závazné protokoly ap.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Sekundární právo

Suma právních norem tvořená akty přijímanými orgány ES/EU na základě primárního práva. Typicky se jedná o nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

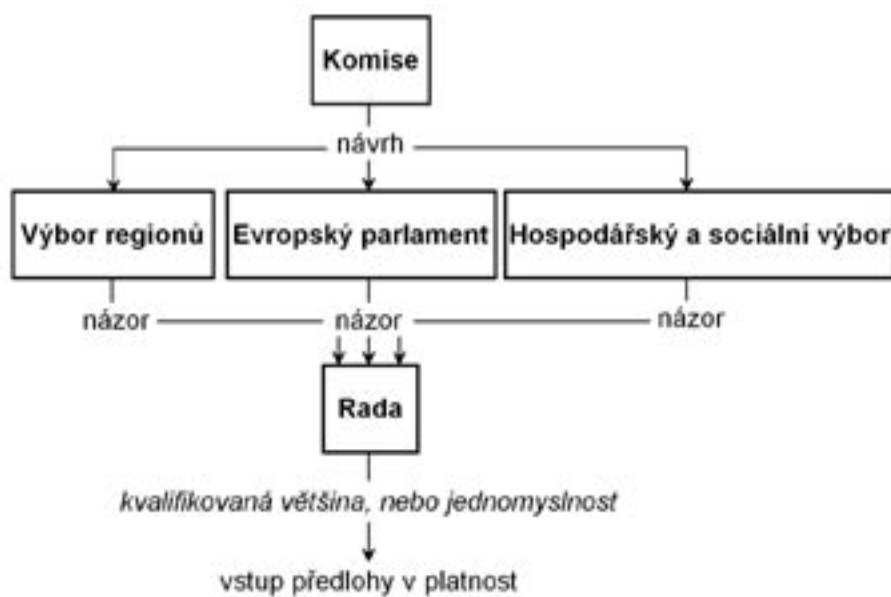
Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

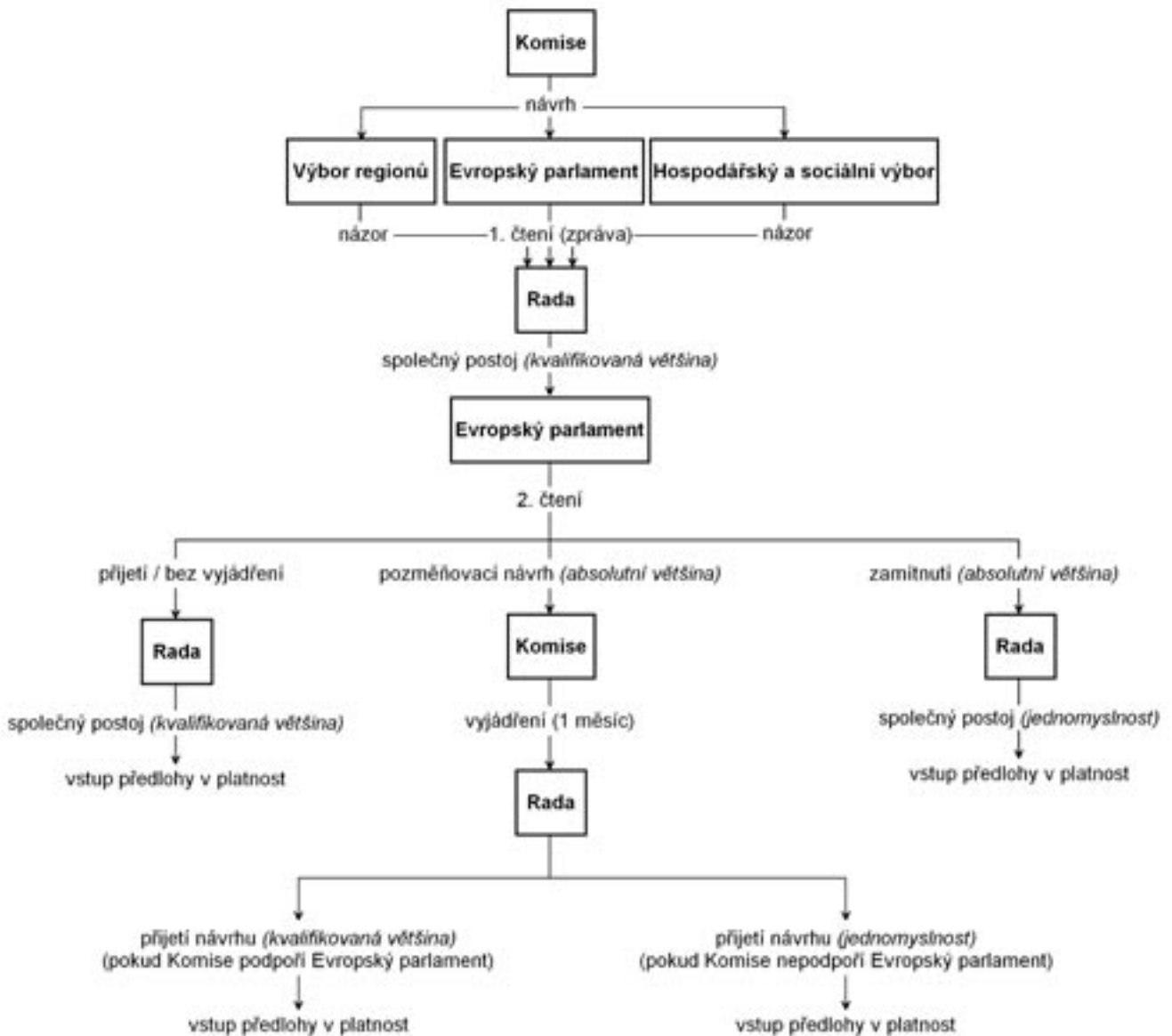
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

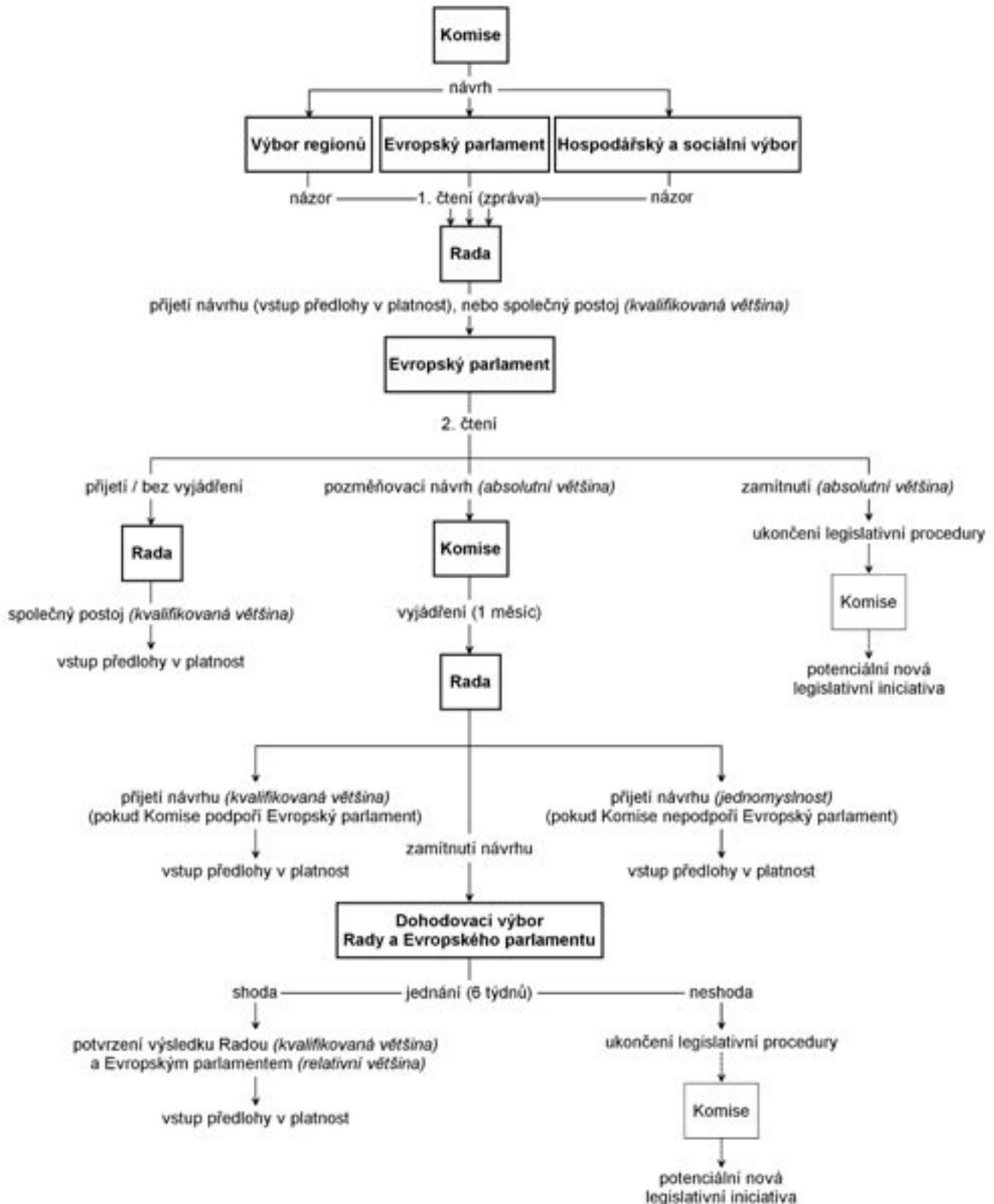
Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

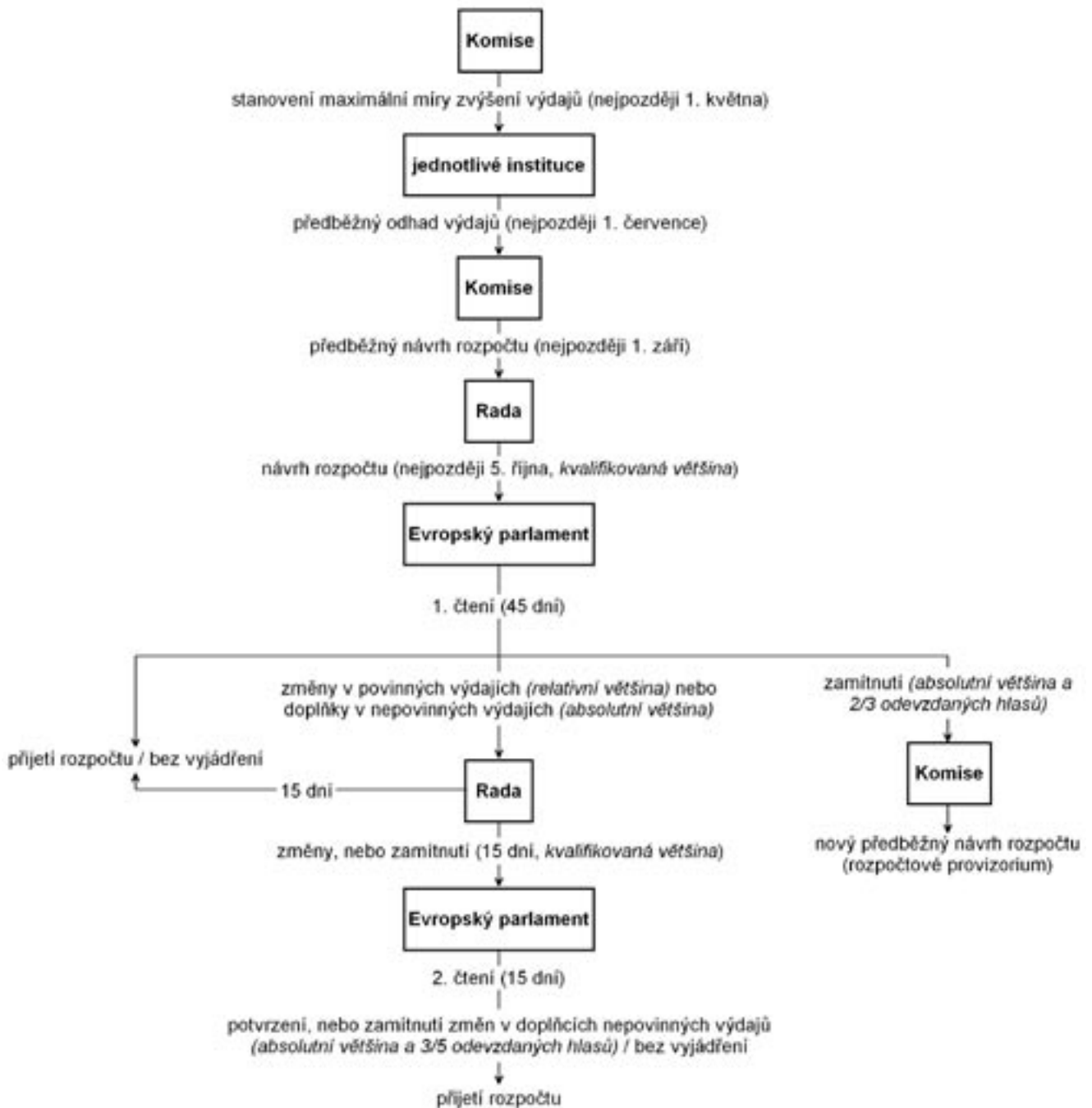
Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.